

บทที่ 5

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา “การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม : กรณีศึกษาพื้นที่การปลูกทุเรียนจังหวัดนนทบุรี” ในบทนี้จะแบ่งผลการศึกษาวិเคราะห์ออกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

5.1 ความต้องการของเกษตรกร ในการคุ้มครองพื้นที่ปลูกทุเรียน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีและแนวโน้ม

ข้อมูลที่ได้เพื่อนำมาวิเคราะห์ในประเด็นที่ได้จากแบบสอบถามเกษตรกรและแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ โดยมีรายละเอียดตามแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในแต่ละอำเภอ ดังนี้

5.1.1 อำเภอเมืองนนทบุรี

ตารางที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรทุเรียน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี (N = 132 คน)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	63	47.7
หญิง	68	51.5
ไม่ตอบ	1	.8
รวม	132	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 29 ปี	3	2.3
30-39 ปี	1	.8
40-49 ปี	5	3.8
50-59 ปี	42	31.8
60 ปี ขึ้นไป	58	43.9
ไม่ตอบ	23	17.4
รวม	132	100.0

3. ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	40	30.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	15	11.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)/เทียบเท่า	17	12.9
อนุปริญญา/ปวส./เทียบเท่า	13	9.8
ปริญญาตรี	36	27.3
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	7	5.3
อื่นๆ	1	.8
ไม่ตอบ	3	2.3
รวม	132	100.0
4. การปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว		
ใช่	91	68.9
ไม่ใช่	38	28.8
ไม่ตอบ	3	2.3
รวม	132	100
5. การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียน		
1 แปลง	82	62.1
2 มากกว่า 2 แปลง	49	37.1
ไม่ตอบ	1	.8
รวม	132	100.0
6. ลักษณะการถือครอง		
เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/ครอบครัว	120	90.9
เช่า	6	4.5
บางส่วนเป็นกรรมสิทธิ์ บางส่วนเช่า	6	4.5
รวม	132	100.0
7. ระยะเวลาการปลูกทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	45	34.1
6-10 ปี	17	12.9
11-15 ปี	3	2.3
16-20 ปี	5	3.8

21ปีขึ้นไป	47	35.6
ไม่ตอบ	15	11.4

รวม	132	100.0
8. เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน		
ทำมาแต่บรรพบุรุษ	111	84.1
ผลผลิตราคาสูง	25	18.9
มีเงินทุนเพียงพอ	14	10.6
มีใจรักในการทำสวนทุเรียน	59	44.7
การสนับสนุนจากภาครัฐ	20	15.2
ปลูกตามเพื่อนบ้าน	-	-
อื่นๆ	9	6.8

จากตารางที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 132 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.5) อายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 43.9) วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 43.9) มีการปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว (ร้อยละ 68.9) การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียนส่วนใหญ่ จำนวน 1 แปลง (ร้อยละ 62.1) ลักษณะการถือครองเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/ครอบครัว (ร้อยละ 90.9) ระยะเวลาการปลูกทุเรียน 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 35.6)

เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน เพราะทำมาแต่บรรพบุรุษ (ร้อยละ 84.1) มีใจรักในการทำสวนทุเรียน (ร้อยละ 44.7) และผลผลิตราคาสูง (ร้อยละ 18.9) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์

การกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการกู้ยืมเงิน	105	79.5
มีการกู้ยืมเงิน	11	8.3
ไม่ตอบ	14	10.6
รวม	132	100.0
แหล่งที่กู้ยืม		
ธกส.	3	2.3
สหกรณ์การเกษตร	-	-
ญาติ/เพื่อนบ้าน	-	-
กองทุนหมู่บ้าน	8	6.1
อื่นๆ	2	1.5
หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริม		
1. เกษตรตำบล	42	31.8
2. เกษตรอำเภอ	92	69.7
3. เกษตรจังหวัด	64	48.5
4. นักวิชาการจากกระทรวงเกษตร	27	20.5
5. อื่นๆ	7	5.3
ปัญหาที่พบในการปลูกทุเรียน		
1. ต้นทุนการเพาะปลูกสูง	16	12.1
2. โรคพืชต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	5	3.8
3. สภาพภูมิอากาศ/สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	44	33.3
4. ขาดแคลนแรงงานในการเพาะปลูก/บำรุงรักษา	1	.8
5. แหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน	67	50.6
6. อื่นๆ	2	1.5

แนวโน้มในอนาคตของการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจาก		
1. รัฐส่งเสริมสนับสนุนด้านต้นทุนและการตลาด	21	15.9
2. ผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกทุเรียนมีความคุ้มค่ากว่าพืชอื่น	32	24.2
3. มีการฟื้นฟู/อนุรักษ์การปลูกทุเรียนโดยภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ อย่างจริงจัง	61	46.2
4. เด็กรุ่นใหม่หันมาสนใจทำอาชีพนี้	10	7.6
5. อื่นๆ	-	-
การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจาก		
1. ราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป	41	31.1
2. ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของภาครัฐ	27	20.5
3. เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้	55	41.7
4. ผลตอบแทนที่ได้เมื่อหักต้นทุนแล้วไม่คุ้มค่า	26	19.7
5. อื่นๆ	12	9.1
ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียน		
1. กำไร	33	25
2. ขาดทุน	52	39.4
3. เท่าทุน	19	14.4
รวม	132	100.0
ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป		
1. ทำต่อ	110	83.3
2. ไม่ทำต่อ	6	4.5
3. ไม่ตอบ	16	12.1
รวม	132	100
3. ทำเป็นอาชีพหลัก	48	36.4
4. ทำเป็นอาชีพเสริม	54	40.9
5. ไม่ตอบ	30	22.7
รวม	132	100
ความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นว่าง		
1. ขยาย	47	35.6

2. ไม่ขยาย	65	49.2
3. ไม่ตอบ	20	15.2
รวม	132	100

จากตารางส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์ พบว่าการกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ 79.5) แหล่งเงินที่กู้มาจากกองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 6.1) ธกส. (ร้อยละ 2.3) และอื่นๆ (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ

หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริมมากที่สุดคือ เกษตรกรอำเภอ (ร้อยละ 69.7) เกษตรกรจังหวัด (ร้อยละ 48.5) และเกษตรกรตำบล (ร้อยละ 31.8) ตามลำดับ

ปัญหาที่พบมากที่สุดในการปลูกทุเรียนคือ แหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน (ร้อยละ 50.6) สภาพภูมิอากาศ/สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง (ร้อยละ 33.3) และต้นทุนการเพาะปลูกสูง (ร้อยละ 12.1) ตามลำดับ

แนวโน้มในอนาคตของการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีเพิ่มขึ้น เนื่องจากการฟื้นฟู/อนุรักษ์การปลูกทุเรียนโดยภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ อย่างจริงจัง (ร้อยละ 46.2) ผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกทุเรียนมีความคุ้มค่ากว่าพืชอื่น (ร้อยละ 24.2) และรัฐส่งเสริมสนับสนุนด้านต้นทุนและการตลาด (ร้อยละ 15.9) ตามลำดับ

การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากเด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้ (ร้อยละ 41.7) ราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป (ร้อยละ 31.1) และขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของภาครัฐ (ร้อยละ 20.5) ตามลำดับ

ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียนส่วนใหญ่ ขาดทุน (ร้อยละ 39.4)

ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป ส่วนใหญ่พบว่าทำต่อ (ร้อยละ 83.3) และทำเป็นอาชีพเสริม (ร้อยละ 40.9) และความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นว่าง ส่วนใหญ่ไม่ขยาย (ร้อยละ 49.2)

ส่วนที่ 3 การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ข้อ	การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	ให้ความรู้/วิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาพันธุ์การบำรุงดิน	2.50	1.64	น้อย
2.	ให้ความรู้ทางวิชาการในการลดปัญหาโรคควัชพืช	2.50	1.64	น้อย
3.	ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ	2.66	1.50	ปานกลาง
4.	สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ครบวงจร	2.50	1.64	น้อย
5.	ช่วยหาข่าวสารการตลาดอย่างต่อเนื่อง	2.50	1.64	น้อย
6.	ให้เข้าร่วมอบรม/สัมมนา	2.57	1.51	ปานกลาง
	รวม	2.10	14.71	น้อย

จากตารางส่วนที่ 3 การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.10$) เมื่อพิจารณารายข้อมีบทบาทในระดับปานกลาง ได้แก่ ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ ($\bar{x} = 2.66$) และ ให้เข้าร่วมอบรม/สัมมนา ($\bar{x} = 2.57$)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ราคาที่ดินสูงขึ้นมากเกษตรกรขายที่ดินไปทำอาชีพอื่น	65	49.2
2. ภาครัฐมิได้ส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งด้านการผลิตและตลาด	1	.8
3. สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น	45	34.1
4. บุตรหลานของเกษตรกรในรุ่นต่อๆ มาไม่ประสงค์ทำอาชีพปลูกทุเรียน	17	12.9
5. ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้น	9	6.8
6. อื่นๆ	1	.8
การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน		
1. ไม่เคย	54	40.9
2. เคย	59	44.7
3. ไม่ตอบ	19	14.4
รวม	132	100

3. ความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เคยคิด	29	22.0
2. ไม่เคยคิด	87	65.9
3. ไม่ตอบ	16	12.1
รวม	132	100
ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่ อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น		
1. เห็นด้วย	77	58.3
2. ไม่เห็นด้วย	29	22.0
3. ไม่ตอบ	26	19.7
รวม	132	100
ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป		
1. การสนับสนุนของภาครัฐ เช่น เทคโนโลยี บำรุงทุเรียน พันธุ์ทุเรียน การอบรม เป็นต้น	20	15.2
2. การสนับสนุนทางการเงินของภาครัฐในรูปแบบใหม่ เช่น การให้เงิน สนับสนุนต่อไร่ต่อปี หากยังคงพื้นที่ปลูกทุเรียน	8	4.5
3. การให้เงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาคืนต้นยาวนาน	4	3.0
4. การสนับสนุนด้านต้นทุน เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ในราคาถูก	4	3.0
5. สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ให้ กว้างขวางและเกิดผลเป็นรูปธรรม	14	10.6
6. สนับสนุนด้านช่องทางการจำหน่าย การหาตลาดที่แน่นอน	2	1.5
7. การลด/ยกเว้น ภาษีที่ดินที่ปลูกทุเรียน	4	3.0
8. การสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียนนนท์	26	19.7
9. การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ยังมีคนสนใจทำอาชีพนี้	53	40.2
10. แรงงานรับจ้างที่หาได้ง่าย	1	.8
11. การส่งเสริมการปลูกทุเรียนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	13	9.8
12. อื่นๆ	3	2.3

จากตารางส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต สาเหตุจากราคาที่ดินสูงขึ้นมา เกษตรกรขยายที่ดินไปทำอาชีพอื่น (ร้อยละ 49.2) สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น (ร้อยละ 34.1) และบุตรหลานของเกษตรกรในรุ่นต่อๆ มาไม่ประสงค์ทำอาชีพปลูกทุเรียน (ร้อยละ 12.9) ตามลำดับ

การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน ส่วนใหญ่เคยเข้ามาขอซื้อ (ร้อยละ 44.7) และความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน ส่วนใหญ่ไม่คิดที่จะขาย (ร้อยละ 65.9)

ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนใหญ่เห็นด้วย (ร้อยละ 58.3)

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป คือ การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ยังมีคนสนใจทำอาชีพนี้ (ร้อยละ 40.2) การสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียนนนท์ (ร้อยละ 19.7) และการสนับสนุนของภาครัฐ เช่น เทคโนโลยี บำรุงทุเรียน พันธุ์ทุเรียน การอบรม เป็นต้น (ร้อยละ 15.2) ตามลำดับ

5.1.2 อำเภอบางกรวย

ตารางที่ 5.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรทุเรียน
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (N = 43 คน)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	13	30.2
หญิง	27	62.8
ไม่ตอบ	3	7.0
รวม	43	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 29 ปี	-	-
30-39 ปี	-	-
40-49 ปี	1	2.3
50-59 ปี	5	11.6
60 ปี ขึ้นไป	32	74.4
รวม	43	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	22	51.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	7.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)/เทียบเท่า	6	14.0
อนุปริญญา/ปวส./เทียบเท่า	2	4.7
ปริญญาตรี	9	20.9
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	1	2.3
รวม	43	100.0
4. การปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว		
ใช่	30	69.8
ไม่ใช่	13	30.2
รวม	43	100

5. การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 แปลง	32	74.4
มากกว่า 2 แปลง	11	25.6
รวม	43	100.0
6. ลักษณะการถือครอง		
เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/ครอบครัว	40	93.0
เช่า	2	4.7
บางส่วนเป็นกรรมสิทธิ์ บางส่วนเช่า	1	2.3
รวม	43	100.0
7. ระยะเวลาการปลูกทุเรียน		
ต่ำกว่า 5 ปี	15	34.99
6-10 ปี	3	7.0
11-15 ปี	1	2.3
16-20 ปี	-	-
21 ปีขึ้นไป	23	53.5
ไม่ตอบ	1	2.3
รวม	43	100.0
8. เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน		
ทำมาแต่บรรพบุรุษ	34	77.3
ผลผลิตราคาสูง	4	9.1
มีเงินทุนเพียงพอ	5	11.4
มีใจรักในการทำสวนทุเรียน	16	37.2
การสนับสนุนจากภาครัฐ	8	18.6
ปลูกตามเพื่อนบ้าน	2	4.7
อื่นๆ	-	-

จากตารางที่ 5.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 43 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.8) มีอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 74.4) วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 51.2) ปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว (ร้อยละ 69.8) การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียนส่วนใหญ่

จำนวน 1 แปลง (ร้อยละ 74.4) ลักษณะการถือครองเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/ครอบครัว (ร้อยละ 9.3) ระยะเวลาการปลูก 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 53.5)

เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน เพราะทำมาแต่บรรพบุรุษ (ร้อยละ 77.3) มีใจรักในการทำสวนทุเรียน (ร้อยละ 37.2) และการสนับสนุนจากภาครัฐ (ร้อยละ 18.6) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์

การกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการกู้ยืมเงิน	41	95.3
มีการกู้ยืมเงิน	2	4.7
รวม	43	100.0
แหล่งที่กู้ยืม		
ธกส.	-	-
สหกรณ์การเกษตร	1	2.3
ญาติ/เพื่อนบ้าน	-	-
กองทุนหมู่บ้าน	1	2.3
อื่นๆ	-	-
หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริม		
1. เกษตรตำบล	22	48.8
2. เกษตรอำเภอ	32	74.4
3. เกษตรจังหวัด	10	37.2
4. นักวิชาการจากกระทรวงเกษตร	9	20.9
5. อื่นๆ	20	46.5
ปัญหาที่พบในการปลูกทุเรียน		
1. ต้นทุนการเพาะปลูกสูง	2	4.7
2. โรคพืชต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	1	2.3
3. สภาพภูมิอากาศ/สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	10	23.3
4. ขาดแคลนแรงงานในการเพาะปลูก/บำรุงรักษา	-	-
5. แหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน	30	69.8
6. อื่นๆ	-	-

แนวโน้มในอนาคตของการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจาก		
1. รัฐส่งเสริมสนับสนุนด้านต้นทุนและการตลาด	9	20.9
2. ผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกทุเรียนมีความคุ้มค่ากว่าพืชอื่น	8	18.6
3. มีการฟื้นฟู/อนุรักษ์การปลูกทุเรียนโดยภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ อย่างจริงจัง	13	30.2
4. เด็กรุ่นใหม่หันมาสนใจทำอาชีพนี้	3	7.0
5. อื่นๆ	-	-
การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจาก		
1. ราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป	25	58.1
2. ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของภาครัฐ	8	18.6
3. เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้	24	55.8
4. ผลตอบแทนที่ได้เมื่อหักต้นทุนแล้วไม่คุ้มค่า	7	16.3
5. อื่นๆ	6	14.0
ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียน		
1. กำไร	22	51.2
2. ขาดทุน	13	30.2
3. เท่าทุน	8	18.6
รวม	43	100.0
ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป		
1. ทำต่อ	39	90.7
2. ไม่ทำต่อ	4	9.3
3. ไม่ตอบ	-	-
รวม	43	100
3. ทำเป็นอาชีพหลัก	26	60.5
4. ทำเป็นอาชีพเสริม	12	27.9
5. ไม่ตอบ	5	11.6
รวม	43	100
ความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นว่าง		
1. ขยาย	19	44.2

2. ไม่ขยาย	24	55.8
รวม	7	100

จากตารางส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์ พบว่าการกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ 95.3) และแหล่งที่กู้ยืมเงินคือ สหกรณ์การเกษตร และกองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 2.3)

หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริมมากที่สุดคือ เกษตรกรอำเภอ (ร้อยละ 74.4) เกษตรกรตำบล (ร้อยละ 48.8) และจากแหล่งอื่นๆ (ร้อยละ 46.5) ตามลำดับ

ปัญหาที่พบมากที่สุดในการปลูกทุเรียนคือ แหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน (ร้อยละ 69.8) สภาพภูมิอากาศ/สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง (ร้อยละ 23.3) และต้นทุนการเพาะปลูกสูง (ร้อยละ 4.7) ตามลำดับ

การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการฟื้นฟู/อนุรักษ์การปลูกทุเรียนโดยภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ อย่างจริงจัง (ร้อยละ 30.2) รัฐส่งเสริมสนับสนุนด้านต้นทุนและการตลาด (ร้อยละ 20.9) และผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกทุเรียนมีความคุ้มค่ากว่าพืชอื่น (ร้อยละ 18.6)

การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป (ร้อยละ 58.1) เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้ (ร้อยละ 55.8) และขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของภาครัฐ (ร้อยละ 18.6)

ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียนส่วนใหญ่ ได้กำไร (ร้อยละ 51.2)

ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป ส่วนใหญ่พบว่าทำต่อ (ร้อยละ 90.7) และทำเป็นอาชีพหลัก (ร้อยละ 260.5) และความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นว่าง ส่วนใหญ่ไม่ขยาย (ร้อยละ 55.8)

ส่วนที่ 3 การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ข้อ	การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	ให้ความรู้/วิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาพันธุ์การบำรุงดิน	2.50	1.64	น้อย
2.	ให้ความรู้ทางวิชาการในการลดปัญหาโรควัชพืช	2.50	1.64	น้อย
3.	ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ	2.66	1.50	ปานกลาง
4.	สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ครบวงจร	2.50	1.64	น้อย
5.	ช่วยหาข่าวสารการตลาดอย่างต่อเนื่อง	2.50	1.64	น้อย
6.	ให้เข้าร่วมอบรม/สัมมนา	2.57	1.51	ปานกลาง
	รวม	2.10	14.74	น้อย

การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.10$) เมื่อพิจารณารายชื่อ ข้อมีบทบาทในระดับปานกลางได้แก่ ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ ($\bar{x} = 2.66$) ให้เข้าร่วมอบรม/สัมมนา ($\bar{x} = 2.57$)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ราคาที่ดินสูงขึ้นมากเกษตรกรขายที่ดินไปทำอาชีพอื่น	12	27.9
2. ภาครัฐมิได้ส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งด้านการผลิตและตลาด	1	2.3
3. สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น	21	48.8
4. บุตรหลานของเกษตรกรในรุ่นต่อๆ มาไม่ประสงค์ทำอาชีพปลูกทุเรียน	4	9.3
5. ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้น	5	11.6
6. อื่นๆ	-	-
การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน		
1. ไม่เคย	12	27.9
2. เคย	31	72.1
รวม	43	100

3. ความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เคยคิด	4	9.3
2. ไม่เคยคิด	39	90.7
รวม	43	100

ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี
เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่
อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

1. เห็นด้วย	38	88.4
2. ไม่เห็นด้วย	5	11.6
รวม	43	100

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป

1. การสนับสนุนของภาครัฐ เช่น เทคโนโลยี บำรุงทุเรียน พันธุ์ทุเรียน การอบรม เป็นต้น	3	7.0
2. การสนับสนุนทางการเงินของภาครัฐในรูปแบบใหม่ เช่น การให้ เงิน สนับสนุนต่อไร่ต่อปี หากยังคงพื้นที่ปลูกทุเรียน	1	2.3
3. การให้เงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาคืนต้นยาวนาน	-	-
4. การสนับสนุนด้านต้นทุน เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ในราคาถูก	1	2.3
5. สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ให้ กว้างขวางและเกิดผลเป็นรูปธรรม	29	67.4
6. สนับสนุนด้านช่องทางการจำหน่าย การตลาดที่แน่นอน	-	-
7. การลด/ยกเว้น ภาษีที่ดินที่ปลูกทุเรียน	-	-
8. การสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียนนนท์	3	7.0
9. การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ยังมีคนสนใจทำอาชีพนี้	8	18.6
10. แรงงานรับจ้างที่หาได้ง่าย	1	2.3
11. การส่งเสริมการปลูกทุเรียนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	2	4.7
12. อื่นๆ	-	-

จากตารางส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต ส่วนใหญ่สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น (ร้อยละ 48.8) ราคาที่ดินสูงขึ้นมาก เกษตรกรขยายที่ดินไปทำอาชีพอื่น (ร้อยละ 27.9) และปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้น (ร้อยละ 11.6) ตามลำดับ

การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน ส่วนใหญ่เคยเข้ามาขอซื้อ (ร้อยละ 72.1) และความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน ส่วนใหญ่ไม่คิดที่จะขาย (ร้อยละ 90.7)

ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 88.4)

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป คือ การสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ให้กว้างขวางและเกิดผลเป็นรูปธรรม (ร้อยละ 67.4) การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ยังมีคนสนใจทำอาชีพนี้ (ร้อยละ 18.6) และการสนับสนุนของภาครัฐ เช่น เทคโนโลยี บำรุงทุเรียน พันธุ์ทุเรียน การอบรม เป็นต้น และการสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียนนนท์ (ร้อยละ 7.0) ตามลำดับ

5.1.3 อำเภอปากเกร็ด

ตารางที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรทุเรียน ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (N = 79 คน)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	46	58.2
หญิง	33	41.8
รวม	79	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 29 ปี	-	-
30-39 ปี	-	-
40-49 ปี	10	12.7
50-59 ปี	21	26.6
60 ปี ขึ้นไป	42	57.5
ไม่ตอบ	3	17.4
รวม	79	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	19	24.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	6	7.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)/เทียบเท่า	12	15.2
อนุปริญญา/ปวส./เทียบเท่า	10	12.7
ปริญญาตรี	32	40.5
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	-	-
อื่นๆ	-	-
รวม	79	100.0
4. การปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว		
ใช่	46	58.2
ไม่ใช่	26	32.9
ไม่ตอบ	7	8.9
รวม	79	100

5. การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียน		
1 แปลง	64	81.0
2 มากกว่า 2 แปลง	13	16.5
ไม่ตอบ	2	2.5
รวม	79	100.0
6. ลักษณะการถือครอง		
เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/ครอบครัว	77	97.5
เช่า	-	-
บางส่วนเป็นกรรมสิทธิ์ บางส่วนเช่า	-	-
ไม่ตอบ	2	2.5
รวม	79	100.0
7. ระยะเวลาการปลูกทุเรียน		
ต่ำกว่า 5 ปี	13	16.5
6-10 ปี	16	20.3
11-15 ปี	-	-
16-20 ปี	8	10.1
21ปีขึ้นไป	26	79.7
ไม่ตอบ	16	20.3
รวม	79	100.0
8. เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน		
ทำมาแต่บรรพบุรุษ	56	70.9
ผลผลิตราคาสูง	8	10.1
มีเงินทุนเพียงพอ	8	10.1
มีใจรักในการทำสวนทุเรียน	57	72.2
การสนับสนุนจากภาครัฐ	28	35.4
ปลูกตามเพื่อนบ้าน	-	-
อื่นๆ	4	5.1

จากตารางที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 79 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 58.2) อายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 53.2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 40.5) มีการปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว (ร้อยละ 58.2) การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียนส่วนใหญ่

จำนวน 1 แปลง (ร้อยละ 81.0) ลักษณะการถือครองเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/ครอบครัว (ร้อยละ 97.5) ระยะเวลาการปลูกทุเรียน 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 32.9)

เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน เพราะมีใจรักในการทำสวนทุเรียน (ร้อยละ 72.2) ทำมาแต่บรรพบุรุษ (ร้อยละ 70.9) และการสนับสนุนจากภาครัฐ (ร้อยละ 35.4)

ส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์

การกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการกู้ยืมเงิน	40	50.6
มีการกู้ยืมเงิน	13	16.5
ไม่ตอบ	26	32.9
รวม	79	100.0
แหล่งที่กู้ยืม		
ธกส.	4	5.1
สหกรณ์การเกษตร	5	6.3
ญาติ/เพื่อนบ้าน	-	-
กองทุนหมู่บ้าน	9	11.1
หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริม		
1. เกษตรตำบล	35	44.3
2. เกษตรอำเภอ	67	84.8
3. เกษตรจังหวัด	47	59.5
4. นักวิชาการจากกระทรวงเกษตร	39	49.4
5. อื่นๆ	27	34.2
ปัญหาที่พบในการปลูกทุเรียน		
1. ต้นทุนการเพาะปลูกสูง	-	-
2. โรคพืชต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	-	-
3. สภาพภูมิอากาศ/สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	14	17.7
4. ขาดแคลนแรงงานในการเพาะปลูก/บำรุงรักษา	-	-
5. แหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน	61	77.2
6. อื่นๆ	2	2.5

แนวโน้มในอนาคตในอนาคตของการปลูกทุเรียนในจังหวัด นนทบุรี การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจาก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รัฐส่งเสริมสนับสนุนด้านต้นทุนและการตลาด	14	17.7
2. ผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกทุเรียนมีความคุ้มค่ากว่าพืชอื่น	16	20.3
3. มีการฟื้นฟู/อนุรักษ์การปลูกทุเรียนโดยภาครัฐและภาคส่วน ต่างๆ อย่างจริงจัง	49	62.0
4. เด็กรุ่นใหม่หันมาสนใจทำอาชีพนี้	30	38.0
5. อื่นๆ	10	12.7
การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจาก		
1. ราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป	51	64.6
2. ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของภาครัฐ	19	24.1
3. เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้	52	65.8
4. ผลตอบแทนที่ได้เมื่อหักต้นทุนแล้วไม่คุ้มค่า	13	16.5
5. อื่นๆ	8	10.1
ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียน		
1. กำไร	8	10.1
2. ขาดทุน	20	25.3
3. เท่าทุน	12	15.2
4. ไม่ตอบ	39	49.4
รวม	45	100.0
ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป		
1. ทำต่อ	71	89.9
2. ไม่ทำต่อ	6	7.6
3. ไม่ตอบ	2	2.5
รวม	79	100
4. ทำเป็นอาชีพหลัก	14	17.7
5. ทำเป็นอาชีพเสริม	33	41.8
6. ไม่ตอบ	32	40.5
รวม	79	100

ความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นที่ว่าง

1. ขยาย	39	49.4
2. ไม่ขยาย	38	48.1
3. ไม่ตอบ	2	2.5
รวม	79	100

จากตารางส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์ พบว่าการกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ 88.9) แหล่งเงินที่กู้มาจากกองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 11.1) สหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 6.3) และ ชกส. (ร้อยละ 5.1) ตามลำดับ

หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริมมากที่สุดคือ เกษตรกรอำเภอ (ร้อยละ 71.1) เกษตรกรจังหวัด (ร้อยละ 59.5) และนักวิชาการจากกระทรวงเกษตร (ร้อยละ 49.4) ตามลำดับ

ปัญหาที่พบมากที่สุดในการปลูกทุเรียนคือ แหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน (ร้อยละ 53.3) สภาพภูมิอากาศ/สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง (ร้อยละ 17.7) และอื่นๆ (ร้อยละ 2.5) ตามลำดับ

แนวโน้มในอนาคตในอนาคตของการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการฟื้นฟู/อนุรักษ์การปลูกทุเรียนโดยภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ อย่างจริงจัง (ร้อยละ 55.6) เด็กรุ่นใหม่หันมาสนใจทำอาชีพนี้ (ร้อยละ 38.0) และผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกทุเรียนมีความคุ้มค่ากว่าพืชอื่น (ร้อยละ 20.3) ตามลำดับ

การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากราคาที่ดินสูงขึ้น เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้ (ร้อยละ 65.8) ราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป (ร้อยละ 64.6) และขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของภาครัฐ (ร้อยละ 24.1) ตามลำดับ

ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียนส่วนใหญ่ได้กำไร (ร้อยละ 68.9)

ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป ส่วนใหญ่พบว่าทำต่อ (ร้อยละ 80.0) และทำเป็นอาชีพหลัก (ร้อยละ 53.3) และความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นว่าง ส่วนใหญ่ไม่ขยาย (ร้อยละ 48.9)

ส่วนที่ 3 การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ข้อ	การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	ให้ความรู้/วิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาพันธุ์การบำรุงดิน	2.29	.61	น้อย
2.	ให้ความรู้ทางวิชาการในการลดปัญหาโรคพืช	2.52	.87	ปานกลาง
3.	ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ	3.05	1.45	ปานกลาง
4.	สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ครบวงจร	2.50	.81	น้อย
5.	ช่วยหาข่าวสารการตลาดอย่างต่อเนื่อง	2.68	.90	ปานกลาง
6.	ให้เข้าร่วมอบรม/สัมมนา	2.20	.71	น้อย
	รวม	2.20	.71	น้อย

การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.20$) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อมีบทบาทในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ตามลำดับคือ ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ ($\bar{x} = 3.05$) ช่วยหาข่าวสารการตลาดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 2.68$) และให้ความรู้ทางวิชาการในการลดปัญหาโรคพืช ($\bar{x} = 2.52$)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ราคาที่ดินสูงขึ้นมากเกษตรกรขายที่ดินไปทำอาชีพอื่น	6	7.6
2. ภาครัฐไม่ได้ส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งด้านการผลิตและตลาด	-	-
3. สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนชื้น	55	69.6
4. บุตรหลานของเกษตรกรในรุ่นต่อๆ มาไม่ประสงค์ทำอาชีพปลูกทุเรียน	16	20.3
5. ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้น	2	2.5
6. อื่นๆ	-	-
การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน		
1. ไม่เคย	23	29.1
2. เคย	45	57.0
3. ไม่ตอบ	11	13.9
รวม	79	100

ความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน		
1. เคยคิด	18	22.8
2. ไม่เคยคิด	54	68.4
3. ไม่ตอบ	7	8.9
รวม	132	100
ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่ อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น		
1. เห็นด้วย	43	54.4
2. ไม่เห็นด้วย	22	27.8
3. ไม่ตอบ	11	13.9
รวม	79	100
ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การสนับสนุนของภาครัฐ เช่น เทคโนโลยี บำรุงทุเรียน พันธุ์ทุเรียน การอบรม เป็นต้น	11	13.9
2. การสนับสนุนทางการเงินของภาครัฐในรูปแบบใหม่ เช่น การให้เงินสนับสนุนต่อไร่ต่อปี หากยังคงพื้นที่ปลูกทุเรียน	-	-
3. การให้เงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาคืนต้นยาวนาน	-	-
4. การสนับสนุนด้านต้นทุน เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ในราคาถูก	5	6.3
5. สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ให้ กว้างขวางและเกิดผลเป็นรูปธรรม	13	16.5
6. สนับสนุนด้านช่องทางการจำหน่าย การตลาดที่แน่นอน	-	-
7. การลด/ยกเว้น ภาษีที่ดินที่ปลูกทุเรียน	6	7.8
8. การสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียนนนท์	19	24.1
9. การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ยังมีคนสนใจทำอาชีพนี้	22	27.8
10. แรงงานรับจ้างที่หาได้ง่าย	-	-
11. การส่งเสริมการปลูกทุเรียนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	3	3.8
12. อื่นๆ	2	2.5

จากตารางส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต ส่วนใหญ่สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น (ร้อยละ 69.6) บุตรหลานของเกษตรกรในรุ่นต่อๆ มาไม่ประสงค์ทำอาชีพปลูกทุเรียน (ร้อยละ 20.3) และราคาที่ดินสูงขึ้นมากเกษตรกรขยายที่ดินไปทำอาชีพอื่น (ร้อยละ 7.6) ตามลำดับ

การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน ส่วนใหญ่เคยเข้ามาขอซื้อ (ร้อยละ 57.0) และความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน ส่วนใหญ่ไม่คิดที่จะขาย (ร้อยละ 68.4)

ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนใหญ่เห็นด้วย (ร้อยละ 54.4)

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป คือ การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ยังมีคนสนใจทำอาชีพนี้ (ร้อยละ 27.8) การสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียนนนท์ (ร้อยละ 24.1) และสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ให้กว้างขวางและเกิดผลเป็นรูปธรรม (ร้อยละ 16.5) ตามลำดับ

5.1.4 อำเภอบางใหญ่

ตารางที่ 5.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรทุเรียน
อำเภอบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี (N = 45 คน)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	28	62.2
หญิง	15	33.3
ไม่ตอบ	2	4.5
รวม	45	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 29 ปี	-	-
30-39 ปี	-	-
40-49 ปี	9	20.0
50-59 ปี	18	40.0
60 ปี ขึ้นไป	15	33.3
ไม่ตอบ	3	17.4
รวม	45	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	16	35.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	9	20.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)/เทียบเท่า	9	20.0
อนุปริญญา/ปวส./เทียบเท่า	2	4.4
ปริญญาตรี	8	17.8
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	1	2.2
อื่นๆ	-	-
รวม	45	100.0
4. การปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว		
ใช่	30	66.7
ไม่ใช่	13	28.9
ไม่ตอบ	2	4.4

รวม	45	100
-----	----	-----

---

5. การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 แปลง	36	80.0
2 มากกว่า 2 แปลง	7	15.6
ไม่ตอบ	2	4.4
รวม	45	100.0
6. ลักษณะการถือครอง		
เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/ครอบครัว	41	90.1
เช่า	2	4.4
บางส่วนเป็นกรรมสิทธิ์ บางส่วนเช่า	-	-
ไม่ตอบ	2	4.4
รวม	132	100.0
7. ระยะเวลาการปลูกทุเรียน		
ต่ำกว่า 5 ปี	27	60.0
6-10 ปี	4	8.9
11-15 ปี	-	-
16-20 ปี	1	2.2
21ปีขึ้นไป	4	8.9
ไม่ตอบ	9	20.0
รวม	45	100.0
8. เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน		
ทำมาแต่บรรพบุรุษ	14	31.1
ผลผลิตราคาสูง	11	24.2
มีเงินทุนเพียงพอ	3	6.7
มีใจรักในการทำสวนทุเรียน	20	44.4
การสนับสนุนจากภาครัฐ	10	22.2
ปลูกตามเพื่อนบ้าน	2	4.4
อื่นๆ	1	2.2

จากตารางที่ 5.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 45 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 62.2) อายุ 50-59 ปี (ร้อยละ 40.0) วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 35.6) มีการ

ปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว (ร้อยละ 66.7) การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียนส่วนใหญ่จำนวน 1 แปลง (ร้อยละ 80.0) ลักษณะการถือครองเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/ครอบครัว (ร้อยละ 90.1) ระยะเวลาการปลูกทุเรียน ต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 60.0)

เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน เพราะมีใจรักในการทำสวนทุเรียน (ร้อยละ 44.4) ทำมาแต่บรรพบุรุษ (ร้อยละ 31.1) และผลผลิตราคาสูง (ร้อยละ 24.2)

ส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์

การกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการกู้ยืมเงิน	40	88.9
มีการกู้ยืมเงิน	4	8.9
ไม่ตอบ	1	2.2
รวม	45	100.0
แหล่งที่กู้ยืม		
ธกส.	3	6.7
สหกรณ์การเกษตร	2	4.4
ญาติ/เพื่อนบ้าน	2	4.4
กองทุนหมู่บ้าน	1	2.2
หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริม		
1. เกษตรตำบล	11	24.4
2. เกษตรอำเภอ	32	71.1
3. เกษตรจังหวัด	3	6.7
4. นักวิชาการจากกระทรวงเกษตร	3	6.7
5. อื่นๆ	2	28.9
ปัญหาที่พบในการปลูกทุเรียน		
1. ต้นทุนการเพาะปลูกสูง	11	24.4
2. โรคพืชต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	6	13.3
3. สภาพภูมิอากาศ/สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	2	4.4
4. ขาดแคลนแรงงานในการเพาะปลูก/บำรุงรักษา	2	4.4
5. แหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน	24	53.3
6. อื่นๆ	-	-
แนวโน้มในอนาคตในอนาคตของการปลูกทุเรียนในจังหวัด นนทบุรี		
การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจาก		
1. รัฐส่งเสริมสนับสนุนด้านต้นทุนและการตลาด	8	17.8
2. ผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกทุเรียนมีความคุ้มค่ากว่าพืชอื่น	8	17.8
3. มีการฟื้นฟู/อนุรักษ์การปลูกทุเรียนโดยภาครัฐและภาคส่วน		

ต่างๆ อย่างจริงจัง	25	55.6
4. ได้กรุ่นใหม่หันมาสนใจทำอาชีพนี้	2	4.4
5. อื่นๆ	2	4.4

การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจาก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป	32	71.1
2. ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของภาครัฐ	11	24.4
3. เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้	22	48.9
4. ผลตอบแทนที่ได้เมื่อหักต้นทุนแล้วไม่คุ้มค่า	7	15.9
5. อื่นๆ	5	11.1
ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียน		
1. กำไร	31	68.9
2. ขาดทุน	11	24.4
3. เท่าทุน	1	2.2
รวม	45	100.0
ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป		
1. ทำต่อ	36	80.0
2. ไม่ทำต่อ	4	8.9
3. ไม่ตอบ	5	11.1
รวม	45	100
4. ทำเป็นอาชีพหลัก	24	53.3
5. ทำเป็นอาชีพเสริม	15	33.3
6. ไม่ตอบ	6	13.3
รวม	45	100
ความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นว่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ขยาย	21	46.7
2. ไม่ขยาย	22	48.9
3. ไม่ตอบ	2	4.4
รวม	45	100

จากตารางส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์ พบว่าการกั๊ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกั๊ยืมเงิน (ร้อยละ 88.9) แหล่งเงินที่กั๊ยืมมาจาก ธกส. (ร้อยละ 6.7)

หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริมมากที่สุดคือ เกษตรกรอำเภอ (ร้อยละ 71.1) หน่วยงานอื่นๆ (ร้อยละ 28.9) และเกษตรตำบล (ร้อยละ 24.4) ตามลำดับ

ปัญหาที่พบมากที่สุดในการปลูกทุเรียนคือ แหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน (ร้อยละ 53.3) ต้นทุนการเพาะปลูกสูง (ร้อยละ 24.4) และโรคพืชต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง (ร้อยละ 13.3)

แนวโน้มในอนาคตในอนาคตของการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการฟื้นฟู/อนุรักษ์การปลูกทุเรียนโดยภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ อย่างจริงจัง (ร้อยละ 55.6) รัฐส่งเสริมสนับสนุนด้านต้นทุนและการตลาด และผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกทุเรียนมีความคุ้มค่ากว่าพืชอื่น (ร้อยละ 17.8) ตามลำดับ

และแนวโน้มการปลูกทุเรียนลดลงเนื่องจากราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป (ร้อยละ 71.1) เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้ (ร้อยละ 48.9) และขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของภาครัฐ (ร้อยละ 24.4)

ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียนส่วนใหญ่ได้กำไร (ร้อยละ 68.9)

ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป ส่วนใหญ่พบว่าทำต่อ (ร้อยละ 80.0) และทำเป็นอาชีพหลัก (ร้อยละ 53.3) และความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นว่าง ส่วนใหญ่ไม่ขยาย (ร้อยละ 48.9)

ส่วนที่ 3 การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ข้อ	การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	ให้ความรู้/วิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาพันธุ์การบำรุงดิน	2.46	.95	น้อย
2.	ให้ความรู้ทางวิชาการในการลดปัญหาโรควัชพืช	2.74	.90	ปานกลาง
3.	ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ	3.28	1.01	ปานกลาง
4.	สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ครบวงจร	3.09	.78	ปานกลาง
5.	ช่วยหาข่าวสารการตลาดอย่างต่อเนื่อง	3.26	.88	ปานกลาง
6.	ให้เข้าร่วมอบรม/สัมมนา	2.60	.91	ปานกลาง
	รวม	2.44	.65	น้อย

การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.44$) เมื่อพิจารณารายชื่อ ข้อที่ความคิดเห็นในระดับปานกลาง 3 ลำดับแรก

ต่อไปนี้เป็น ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ ($\bar{x} = 3.28$) ช่วยหาข่าวสารการตลาดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.26$) และสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ครบวงจร ($\bar{x} = 3.09$)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ราคาที่ดินสูงขึ้นมากเกษตรกรขายที่ดินไปทำอาชีพอื่น	19	42.2
2. ภาครัฐไม่ได้ส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งด้านการผลิตและตลาด	1	2.2
3. สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น	9	20.0
4. บุตรหลานของเกษตรกรในรุ่นต่อๆ มาไม่ประสงค์ทำอาชีพปลูกทุเรียน	16	35.6
5. ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้น	1	2.2
6. อื่นๆ	-	2.2
การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน		
1. ไม่เคย	17	37.8
2. เคย	25	55.6
3. ไม่ตอบ	3	6.7
รวม	45	100
ความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน		
1. เคยคิด	13	28.9
2. ไม่เคยคิด	29	64.4
3. ไม่ตอบ	3	6.7
รวม	132	100
ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น		
1. เห็นด้วย	35	77.8
2. ไม่เห็นด้วย	10	22.7
รวม	45	100

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การสนับสนุนของภาครัฐ เช่น เทคโนโลยี บำรุงทุเรียน พันธุ์ทุเรียน การอบรม เป็นต้น	12	26.7
2. การสนับสนุนทางการเงินของภาครัฐในรูปแบบใหม่ เช่น การให้เงินสนับสนุนต่อไร่ต่อปี หากยังคงพื้นที่ปลูกทุเรียน	3	6.7
3. การให้เงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาค้ำประกันยาวนาน	1	2.2
4. การสนับสนุนด้านต้นทุน เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ในราคาถูก	4	8.9
5. สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ให้กว้างขวางและเกิดผลเป็นรูปธรรม	1	2.2
6. สนับสนุนด้านช่องทางการจำหน่าย การหาตลาดที่แน่นอน	-	-
7. การลด/ยกเว้น ภาษีที่ดินที่ปลูกทุเรียน	3	6.7
8. การสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียนนนท์	3	6.7
9. การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ยังมีคนสนใจทำอาชีพนี้	18	40.0
10. แรงงานรับจ้างที่หาได้ง่าย	1	2.2
11. การส่งเสริมการปลูกทุเรียนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	2	4.4
12. อื่นๆ	-	-

จากตารางส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต ส่วนใหญ่สาเหตุจากราคาที่ดินสูงขึ้นมากเกษตรกรขยายที่ดินไปทำอาชีพอื่น (ร้อยละ 42.2) บุตรหลานของเกษตรกรในรุ่นต่อๆ มาไม่ประสงค์ทำอาชีพปลูกทุเรียน (ร้อยละ 35.6) และสภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น (ร้อยละ 20.0)

การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน ส่วนใหญ่เคยเข้ามาขอซื้อ (ร้อยละ 55.6) และความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน ส่วนใหญ่ไม่คิดที่จะขาย (ร้อยละ 64.4)

ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนใหญ่เห็นด้วย (ร้อยละ 77.8)

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป คือ การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ยังมีคนสนใจทำอาชีพนี้ (ร้อยละ 40.0) การสนับสนุนของภาครัฐ เช่น เทคโนโลยี บำรุง

ทุเรียน พันธุ์ทุเรียน การอบรม เป็นต้น (ร้อยละ 26.7) และการสนับสนุนด้านต้นทุน เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ในราคาถูกลง (ร้อยละ 8.9) ตามลำดับ

5.1.5 อำเภอบางบัวทองและอำเภอไทรน้อย

ตารางที่ 5.5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรทุเรียน
อำเภอบางบัวทองและ อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี (N = 10 คน)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	9	90
หญิง	1	10
รวม	10	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 29 ปี	-	-
30-39 ปี	-	-
40-49 ปี	-	-
50-59 ปี	7	70
60 ปี ขึ้นไป	3	30
รวม	10	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	5	50
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	30
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)/เทียบเท่า	2	20
อนุปริญญา/ปวส./เทียบเท่า	-	-
ปริญญาตรี	-	-
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	-	-
อื่นๆ	-	-
รวม	10	100.0
4. การปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว		
ใช่	1	10
ไม่ใช่	9	90
รวม	10	100

5. การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 แปลง	8	80
มากกว่า 2 แปลง	2	20
รวม	10	100.0
6. ลักษณะการถือครอง		
เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/ครอบครัว	9	90
เช่า	1	10
บางส่วนเป็นกรรมสิทธิ์ บางส่วนเช่า	-	-
รวม	10	100.0
7. ระยะเวลาการปลูกทุเรียน		
ต่ำกว่า 5 ปี	4	40
6-10 ปี	-	-
11-15 ปี	-	-
16-20 ปี	-	-
21ปีขึ้นไป	5	50
ไม่ตอบ	1	10
รวม	10	100.0
8. เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน		
ทำมาแต่บรรพบุรุษ	7	70
ผลผลิตราคาสูง	2	20
มีเงินทุนเพียงพอ	-	-
มีใจรักในการทำสวนทุเรียน	2	20
การสนับสนุนจากภาครัฐ	-	-
ปลูกตามเพื่อนบ้าน	1	10
อื่นๆ	1	10

จากตารางที่ 5.5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 10 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 85.7) มีอายุระหว่าง 50-59 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 70) วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 50) ไม่ได้ปลูกทุเรียนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว (ร้อยละ 90) การถือครองที่ดินในการปลูกทุเรียนส่วนใหญ่ จำนวน 1 แปลง (ร้อยละ 80) ลักษณะการถือครองเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง/

ครอบครัว (ร้อยละ 90) ระยะเวลาการปลูกทุเรียนต่ำกว่า 5 (ร้อยละ 40) และ 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 50)

เหตุผลที่เลือกเพาะปลูกทุเรียน เพราะทำมาแต่บรรพบุรุษ (ร้อยละ 70) ผลผลิตราคาสูง และมีใจรักในการทำสวนทุเรียน (ร้อยละ 20) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์

การกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการกู้ยืมเงิน	10	100
มีการกู้ยืมเงิน	-	-
รวม	10	100.0
แหล่งที่กู้ยืม		
ชกส.	-	-
สหกรณ์การเกษตร	-	-
ญาติ/เพื่อนบ้าน	-	-
กองทุนหมู่บ้าน	-	-
อื่นๆ	-	-
หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริม		
1. เกษตรตำบล	6	60
2. เกษตรอำเภอ	6	60
3. เกษตรจังหวัด	2	20
4. นักวิชาการจากกระทรวงเกษตร	-	-
5. อื่นๆ	-	-
ปัญหาที่พบในการปลูกทุเรียน		
1. ต้นทุนการเพาะปลูกสูง	3	30
2. โรคพืชต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	2	20
3. สภาพภูมิอากาศ/สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง	6	60
4. ขาดแคลนแรงงานในการเพาะปลูก/บำรุงรักษา	1	10
5. แหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน	3	30
6. อื่นๆ	-	-

แนวโน้มในอนาคตของการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจาก		
1. รัฐส่งเสริมสนับสนุนด้านต้นทุนและการตลาด	-	-
2. ผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกทุเรียนมีความคุ้มค่ากว่าพืชอื่น	-	-
3. มีการฟื้นฟู/อนุรักษ์การปลูกทุเรียนโดยภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ อย่างจริงจัง	-	-
4. เด็กรุ่นใหม่หันมาสนใจทำอาชีพนี้	-	-
5. อื่นๆ	1	10
การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจาก		
1. ราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป	5	50
2. ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของภาครัฐ	1	10
3. เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้	3	30
4. ผลตอบแทนที่ได้เมื่อหักต้นทุนแล้วไม่คุ้มค่า	3	30
5. อื่นๆ	1	10
ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียน		
1. กำไร	-	-
2. ขาดทุน	10	100
3. เท่าทุน	-	-
รวม	10	100.0
ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป		
1. ทำต่อ	4	40
2. ไม่ทำต่อ	6	60
3. ไม่ตอบ	-	-
รวม	10	100
3. ทำเป็นอาชีพหลัก	-	-
4. ทำเป็นอาชีพเสริม	4	40
5. ไม่ตอบ	6	60
รวม	10	100
ความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นว่าง		
1. ขยาย	2	20

---

2. ไม่ขยาย	8	80
รวม	10	100

จากตารางส่วนที่ 2 การผลิตทุเรียนนนท์ พบว่าการกั๊ยืมเงินมาเพื่อทำการเพาะปลูกทุเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกั๊ยืมเงิน (ร้อยละ 100.0)

หน่วยงานที่เข้ามาให้การส่งเสริมมากที่สุดคือ เกษตรกรตำบล (ร้อยละ 60) เกษตรกรอำเภอ (ร้อยละ 60) และเกษตรจังหวัด (ร้อยละ 20) ตามลำดับ

ปัญหาที่พบในการปลูกทุเรียน คือสภาพภูมิอากาศ/สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง (ร้อยละ 60) ต้นทุนการเพาะปลูกสูง และแหล่งน้ำที่ใช้ในการบำรุงต้นทุเรียน (ร้อยละ 30) และโรคพืชต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง (ร้อยละ 20) ตามลำดับ

การปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป (ร้อยละ 50) เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้ และผลตอบแทนที่ได้เมื่อหักต้นทุนแล้วไม่คุ้มค่า (ร้อยละ 30) ตามลำดับ

ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำสวนทุเรียนส่วนใหญ่ ขาดทุน (ร้อยละ 100)

ความสนใจที่จะทำอาชีพสวนทุเรียนต่อไป ส่วนใหญ่พบว่าไม่ทำต่อ (ร้อยละ 60) และทำเป็นอาชีพเสริม (ร้อยละ 40) และความต้องการขยายพื้นที่ทำสวนทุเรียน กรณีที่มีพื้นว่าง ส่วนใหญ่ไม่ขยาย (ร้อยละ 80)

ส่วนที่ 3 การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ข้อ	การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	ให้ความรู้/วิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาพันธุ์การบำรุงดิน	2.12	1.55	น้อย
2.	ให้ความรู้ทางวิชาการในการลดปัญหาโรควัชพืช	2.12	1.55	น้อย
3.	ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ	2.37	1.40	น้อย
4.	สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ครบวงจร	2.12	1.55	น้อย
5.	ช่วยหาข่าวสารการตลาดอย่างต่อเนื่อง	2.12	1.55	น้อย
6.	ให้เข้าร่วมอบรม/สัมมนา	2.30	1.41	น้อย
	รวม	1.70	1.59	น้อย

การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนของภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.70$) เมื่อพิจารณารายข้อทุกข้อมีบทบาทในระดับน้อย

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ราคาที่ดินสูงขึ้นมากเกษตรกรขายที่ดินไปทำอาชีพอื่น	7	70
2. ภาครัฐไม่ได้ส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งด้านการผลิตและตลาด	-	-
3. สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น	7	70
4. บุตรหลานของเกษตรกรในรุ่นต่อๆ มาไม่ประสงค์ทำอาชีพปลูกทุเรียน	4	40
5. ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้น	4	40
6. อื่นๆ	-	-
การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน		
1. ไม่เคย	8	80
2. เคย	2	20
รวม	10	100
3. ความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน		
1. เคยคิด	2	20
2. ไม่เคยคิด	8	80
รวม	10	100
ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่ อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น		
1. เห็นด้วย	4	40
2. ไม่เห็นด้วย	6	60
รวม	10	100

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การสนับสนุนของภาครัฐ เช่น เทคโนโลยี บำรุงทุเรียน พันธุ์ทุเรียน การอบรม เป็นต้น	-	-
2. การสนับสนุนทางการเงินของภาครัฐในรูปแบบใหม่ เช่น การให้เงินสนับสนุนต่อไร่ต่อปี หากยังคงพื้นที่ปลูกทุเรียน	-	-
3. การให้เงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาคืนต้นยาวนาน	2	20
4. การสนับสนุนด้านต้นทุน เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ในราคาถูก	2	20
5. สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ให้ กว้างขวางและเกิดผลเป็นรูปธรรม	2	20
6. สนับสนุนด้านช่องทางการจำหน่าย การตลาดที่แน่นอน	1	10
7. การลด/ยกเว้น ภาษีที่ดินที่ปลูกทุเรียน	2	20
8. การสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียนนนท์	2	20
9. การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ยังมีคนสนใจทำอาชีพนี้	-	-
10. แรงงานรับจ้างที่หาได้ง่าย	1	10
11. การส่งเสริมการปลูกทุเรียนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	2	20
12. อื่นๆ	2	20

จากตารางส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี สาเหตุที่ทำให้สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงกว่าในอดีต ส่วนใหญ่สาเหตุจากราคาที่ดินสูงขึ้นมากเกษตรกรขยายที่ดินไปทำอาชีพอื่น และสภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปลูกทุเรียน เช่น น้ำเสีย น้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น (ร้อยละ 70) บุตรหลานของเกษตรกรในรุ่นต่อๆ มาไม่ประสงค์ทำอาชีพปลูกทุเรียน และปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้น (ร้อยละ 40) ตามลำดับ

การเข้ามาขอซื้อที่ดินของนายทุน ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ามาขอซื้อ (ร้อยละ 80) เคยเข้ามาซื้อ (ร้อยละ 20) และความต้องการที่จะขายสวนทุเรียน ส่วนใหญ่ไม่คิดที่จะขาย (ร้อยละ 80) เคยคิดจะขาย (ร้อยละ 20)

ความคิดเห็นที่จะให้ภาครัฐประกาศคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ที่อยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 60) และเห็นด้วย (ร้อยละ 40)

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงอนุรักษ์พื้นที่เพื่อการปลูกทุเรียนต่อไป คือ การให้เงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาคืนต้นยาวนาน การสนับสนุนด้านต้นทุน เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ในราคาถูก

สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ให้กว้างขวางและเกิดผลเป็นรูปธรรม กว้างขวางและเกิดผลเป็นรูปธรรม การสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียนนนท์ การส่งเสริม การปลูกทุเรียนที่เชื่อมโยงกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และอื่นๆ (ร้อยละ 20) และสนับสนุน ด้าน ช่องทางการจำหน่าย การตลาดที่แน่นอน แรงงานรับจ้างที่หาได้ง่าย (ร้อยละ 10) ตามลำดับ

โดยสรุปแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ (กว่าร้อยละ 90) ยังคงมีความต้องการในการทำอาชีพสวน ทุเรียนต่อไป แม้จะเห็นว่าแนวโน้มการปลูกทุเรียนจะลดลงจากปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะ 2 ปัจจัยหลัก คือ (1) ราคาที่ดินสูงขึ้น จนไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป และ (2) เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้ และปัญหาการปลูกทุเรียนก็มีมาก โดยเฉพาะด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกทุเรียนที่ลดลงทั้งด้าน ปริมาณและคุณภาพ และสภาพแวดล้อมภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงทำให้ผลผลิตทุเรียนที่ได้รับโดย เฉลี่ยต่อต้นลดลง

สำหรับความคิดเห็นที่ให้ภาครัฐเข้ามาประกาศคุ้มครองสวนทุเรียนนนท์เพื่อมิให้มีการ เปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์อย่างอื่นนั้น มีเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.4) ที่เห็นด้วย ที่เหลือไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าน่าจะให้เสรีในการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ต่างๆ และ อีกส่วนหนึ่งไม่ตอบ

โดยปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยังคงใช้พื้นที่ในการปลูกทุเรียนต่อไป ที่สำคัญคือการมีสมาชิก ในครัวเรือนสนใจทำอาชีพนี้ การสร้างความภูมิใจในการเป็นชาวสวนทุเรียน และให้สนับสนุนการ ดำเนินงานของเครือข่ายอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ให้กว้างขวางและเป็นรูปธรรม

5.2 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รู้ด้านทุเรียนนนท์

จากการศึกษาและสัมภาษณ์/พูดคุยกับเจ้าหน้าที่เกษตรผู้ทรงคุณวุฒิประธานชมรมทุเรียน อำเภอดำเนินสะดวก และเกษตรกรผู้เป็นปราชญ์ทุเรียนและการสนทนากลุ่มย่อย พบข้อมูลที่สามารถ วิเคราะห์ได้ดังนี้

1. การมองสถานการณ์การปลูกทุเรียนจังหวัดนนทบุรี

แม้ว่าพื้นที่การปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีจะถูกพื้นที่ขึ้นหลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2554 แต่จนถึงขณะนี้ (2558) มีพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนประมาณ 3,000 ไร่ แต่คาดเดาได้ว่าเป็นไปได้ยากที่พื้นที่ปลูกทุเรียนจะขยายตัวไปถึง 10,000 ไร่ เหมือนในสมัยยุคเฟื่องฟูของทุเรียนนนท์ ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2538 การปลูกทุเรียนนนท์ต้องใช้เวลาประมาณ 5 ปีขึ้นไป เมื่อพื้นที่ฟูสภาพ จนกว่าต้นทุเรียนแต่ละต้นจะเติบโตเต็มที่พร้อมสามารถให้ผลได้ในช่วงระหว่างนั้นชาวสวนต้องปลูก พืชอื่นๆ ควบคู่กันไปเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัว หรือต้องประกอบอาชีพอื่นควบคู่กันไปด้วย ชาวสวนทุเรียนส่วนใหญ่เป็นคนมีฐานะ ลูกหลานมักเรียนหนังสือสูง และทำงานที่มีรายได้ประจำมา จุนเจือครอบครัวอีกทางหนึ่ง

2. ปัจจัยที่ทำให้มองสถานการณ์เช่นนั้น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มองสถานการณ์การเพาะปลูกทุเรียนที่ลดลง ได้แก่

1) คนรุ่นใหม่ไม่นิยมทำสวนทุเรียน เนื่องจากการปลูกทุเรียนต้องใช้ความพยายามในการดูแลรักษามาก และระยะเวลาการให้ผลผลิตค่อนข้างนาน ด้วยเหตุนี้ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากภาครัฐ แต่เนื่องจากลักษณะของทุเรียนเอง ทำให้การขยายตัวเป็นไปได้ยาก

2) สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย เนื่องจากในปัจจุบันมีการขยายตัวของเมือง มีอาคารบ้านเรือน ที่อยู่อาศัยและโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ส่งผลให้เกิดมลพิษทางน้ำ จึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อชาวสวนทุเรียน ในการจัดหาน้ำดีเพื่อมาบำรุงรักษาต้นทุเรียน

3) การขยายตัวของเมือง เนื่องจากนนทบุรีได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของเขตเมืองจากกรุงเทพฯ ส่งผลให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขยายเข้าสู่พื้นที่จังหวัดนนทบุรี เจ้าของสวนทุเรียนจึงเลือกที่จะขายที่ให้กับผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์แทนการปลูกทุเรียน

4) การช่วยเหลือจากภาครัฐขาดความจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งขาดความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงของการปลูกทุเรียนในพื้นที่มีลักษณะพิเศษกว่าพืชเกษตรทั่วไปมาก การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมายังคงไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรเท่าใดนัก

3. ความเป็นไปได้ในการคุ้มครองอนุรักษ์พื้นที่ปลูกทุเรียนนนท์

นับตั้งแต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงห่วงใยว่าทุเรียนนนท์จะสูญหายไป เนื่องจากปัญหาน้ำท่วมและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวจังหวัดนนทบุรี จึงทรงให้ตั้งศูนย์เรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับทุเรียนนนท์พันธุ์พื้นเมืองที่หายากและพันธุ์ไม้พื้นเมืองจังหวัดนนท์ โดยริเริ่มในพื้นที่ดำเนินโครงการประมาณ 7 ไร่ ในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดนนทบุรี นับเป็นจุดสำคัญที่ทำให้มีโอกาสคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนไม่ให้หายไปจากจังหวัดนนท์ อีกทั้งการมีปราชญ์ชาวบ้าน ชมรมอนุรักษ์สวนทุเรียนในแต่ละอำเภอ รวมทั้งทางราชการเข้ามาดูแลมากขึ้นเช่นสถาบันพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร จังหวัดปทุมธานี ได้ร่วมกันดำเนินงานตามโครงการกวีฤทธิสวนผลไม้พันธุ์ดีในท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาให้กับชาวสวนทุเรียน เช่น การขยายพันธุ์ทุเรียนเมืองนนท์ พันธุ์โบราณที่หายากต่างๆ

อีกทั้งมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีได้เข้ามาจัดทำโครงการเร่งรัดพัฒนาพื้นที่ฟูและอนุรักษ์สวนทุเรียนให้คงอยู่และเพิ่มพื้นที่การปลูกให้มากขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามภาครัฐควรเข้ามาแก้ไขปัญหาสำคัญของชาวสวนในขณะนี้ คือ ปัญหาน้ำเค็มก็จะช่วยให้สวนทุเรียนมีโอกาสอยู่คู่กับจังหวัดนนทบุรีต่อไป

4. การอนุรักษ์/คุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียนนนท์

ทุกภาคส่วนเห็นพ้องกันว่ามีความจำเป็นต้องอนุรักษ์/คุ้มครองพื้นที่ปลูกทุเรียนนนท์ให้อยู่คู่กับจังหวัดนนทบุรี ซึ่งภาคส่วนราชการจังหวัดนนทบุรีก็ตระหนักกับปัญหานี้

โดยวิธีการที่ควรดำเนินการ

1) รัฐในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัญหาน้ำเค็มที่เป็นปัญหาหลักขณะนี้ ชาวสวนต้องใช้น้ำประปาซึ่งมีต้นทุนแพง ซึ่งปัญหานี้ในเบื้องต้นอาจมีการชดเชยค่าน้ำประปาบางส่วนที่นำมาใช้เพื่อการปลูกทุเรียนให้แก่ชาวสวน

2) รัฐสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนนนท์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่ชาวสวนเมื่อมีปัญหาาร่วมกัน

3) ผังเมืองของจังหวัดนนทบุรีต้องเปิดโอกาสให้สวนมีทางเข้า-ออกได้ มีการกันเขตเป็นกันชน เช่น คูคลอง ล่องน้ำ เป็นกันชนระหว่างพื้นที่หมู่บ้านจัดสรรหรือโรงงานอุตสาหกรรมกับพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนนนท์ในประเด็นนี้พบว่าส่วนหนึ่งที่เกษตรกรชาวสวนต้องขายพื้นที่ปลูกทุเรียนไปเนื่องจากไม่มีทางเข้า-ออก โดนบังคับให้ขายโดยปริยาย

5.3 นโยบายและมาตรการของภาครัฐในการส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ปลูกทุเรียน

การส่งเสริมและอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ปลูกทุเรียนนนทบุรี ได้รับความสนใจและมีการดำเนินการอย่างชัดเจนเป็นอย่างมากหลังสถานการณ์น้ำท่วมใหญ่ในปี 2554 โดยมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ประสานจากหลายภาคส่วนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันคือการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ปลูกทุเรียนนนทบุรี

การดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ปลูกทุเรียนนนทบุรีนั้น ถูกดำเนินการมาจากหลายภาคส่วน หลายฝ่าย หลายหน่วยงาน และหลายระดับ และถูกดำเนินการในหลายๆรูปแบบ ซึ่งผลจากการดำเนินการเหล่านี้ ช่วยส่งเสริมซึ่งกันและสนับสนุนให้การอนุรักษ์พื้นที่ปลูกทุเรียนนนทบุรี เป็นไปอย่างเข้มแข็งมากขึ้น

มาตรการส่งเสริมและอนุรักษ์พื้นที่ปลูกทุเรียนนนทบุรี แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ตามภาคส่วนที่ดำเนินการคือ

1. การดำเนินการจากภาครัฐ
2. การดำเนินการจากภาคประชาชน

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การดำเนินการจากภาครัฐ

การดำเนินการจากภาครัฐ เป็นรูปแบบการดำเนินกิจกรรมต่างๆบูรณาการกันเกือบครบวงจร เริ่มตั้งแต่การผลิตต้นกล้า และแจกจ่ายไปยังประชาชน การให้ความรู้และดูแลให้การสนับสนุน ประชาชนระหว่างปลูก และการส่งเสริมการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยหน่วยงานที่เข้ามา รับผิดชอบ มีทั้งหน่วยงานจากส่วนกลางและหน่วยงานระดับท้องถิ่น

การดำเนินการจากภาครัฐ สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ

1.1 การดำเนินการตามโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

1.2 การดำเนินการตามภารกิจปกติของหน่วยงานภาครัฐ

การดำเนินการทั้ง 2 รูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การดำเนินการตามโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สำหรับการดำเนินการอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนนนทบุรีได้เริ่มอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมมาหลายช่วงเวลา และมีการตื่นตัวมากขึ้นภายหลังการเกิดน้ำท่วมใหญ่ใน พ.ศ. 2554 และเมื่อเทศบาลนครปากเกร็ด และเกษตรกรชาวสวนนนท์ร่วมกันจัดทำโครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ขึ้น ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 เพื่อสนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้วยทรงห่วงใยว่า ทุเรียนนนท์จะสูญหายไป และนับวันจะหาได้ยาก เนื่องจากปัญหาน้ำท่วมและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวจังหวัดนนทบุรี และเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับทุเรียนนนท์พันธุ์พื้นเมืองที่หายาก และพันธุ์ไม้พื้นเมืองนนท์ โดยใช้พื้นที่ดำเนินโครงการฯ ประมาณ 7 ไร่ภายในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จ. นนทบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ส่วนลานทรงปลูก ซึ่งในการนี้ ทรงปลูกต้นทุเรียนนนท์ พันธุ์กะเทยเนื้อขาว

2. ส่วนพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน จัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์เรือนไทย แสดงพระราชประวัติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประวัตินี้ และพันธุ์ไม้ภายในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ทั้ง 12 สวน วิถี และภูมิปัญญาชาวสวนนนท์ ตลอดจนข้อมูลเกษตรกรผู้รอบรู้ด้านทุเรียนนนทบุรี เครื่องมือชาวสวน และข้อมูลทุเรียนนนทบุรีพันธุ์ต่างๆ ที่ขึ้นทะเบียนตามโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชตามแนวพระราชดำริ โดยจะเปิดให้เข้าชมประมาณปลายปี 2559

3. ส่วนสวนทุเรียนนนทบุรีที่ดำเนินการถมดินบนพื้นที่ 3 ไร่เศษ โดยใช้ดินจากสวนทุเรียนใน จังหวัดนนทบุรี พร้อมจัดทำเป็นร่องสวน กำหนดปลูกทุเรียน ทองกลาง มังคุด และไม้พื้นเมือง นอกจากนี้มีการทำระบบระบายน้ำ เพื่อให้มีลักษณะของสวนทุเรียนนนทบุรี ปัจจุบันโครงการฯ ได้ ดำเนินการอนุรักษ์ทุเรียนนนทบุรี โดยหากกล้าพันธุ์และดำเนินการปลูกแล้วจำนวน 60 สายพันธุ์

กรมส่งเสริมเกษตรโดยสถาบันวิจัยพืชสวน ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี สำนักวิจัยและ พัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปทุมธานี ได้ร่วมกันดำเนินงานตาม

โครงการกัญญ์กฤตสวนไม้ผลพันธุ์ดีเฉพาะท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาให้กับชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี โดยมีกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การขยายพันธุ์ทุเรียนเมืองนนทบุรี ทั้งนี้ทางศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีได้เก็บรวบรวมพันธุ์ทุเรียนจากจังหวัดนนทบุรี ทั้งพันธุ์การค้า และพันธุ์โบราณหายากมาปลูกรวบรวมไว้ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

การดำเนินการในส่วนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนท้องถิ่นที่หายากและปกป้องไม่ให้สูญพันธุ์ และในขณะเดียวกันก็มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายพื้นที่การปลูกทุเรียนหลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในปี 2554 โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการบูรณาการระหว่างหน่วยงานจากส่วนกลาง และหน่วยงานในระดับท้องถิ่นดังนี้

1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี และ กรมวิชาการเกษตร

2) องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ การดำเนินการได้ดำเนินการภายใต้โครงการย่อย 3 โครงการคือ โครงการกัญญ์กฤตไม้ผลพันธุ์ดีเฉพาะท้องถิ่นที่ประสพอุทกภัย โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี และโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนทบุรี

โครงการกัญญ์กฤตไม้ผลพันธุ์ดีเฉพาะท้องถิ่นที่ประสพอุทกภัย

เพื่อสนองพระราชดำริในการอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียน กรมวิชาการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเก็บกัญญ์กฤตพันธุ์ทุเรียน ขยายพันธุ์ทุเรียนพื้นเมืองนนทบุรีคืนถิ่น จัดทำแปลงต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตทุเรียน และดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมต่างๆให้กับชาวสวนทุเรียนนนทบุรี เพื่อลดผลกระทบอันเนื่องมาจากสภาวะน้ำท่วมใหญ่ของจังหวัดนนทบุรีเมื่อปี 2554 โดยดำเนินกิจกรรมต่างๆดังนี้

1. การเก็บกัญญ์กฤตพันธุ์ทุเรียน

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี สถาบันวิจัยพืชสวน ได้เข้าไปเก็บกัญญ์กฤตพันธุ์ทุเรียน ก่อนเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ในปี 2554 และนำยอดพันธุ์ที่ได้ ไปทำการขยายพันธุ์ และส่งคืนให้เกษตรกรชาวสวนจังหวัดนนทบุรี

2. การขยายขยายพันธุ์ทุเรียนพื้นเมืองนนทบุรีคืนถิ่น

กรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินการส่งมอบต้นกล้าทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองกลับสู่เกษตรกร

3. การทดสอบเทคโนโลยีการสร้างสวนทุเรียนเพื่อฟื้นฟูการผลิตทุเรียนนนทบุรี

กรมวิชาการเกษตร ได้จัดทำแปลงต้นแบบในพื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เกษตรกร ผู้ปลูกทุเรียนนนทบุรีโดยทั่วไปได้เรียนรู้กระบวนการผลิตทุเรียนคุณภาพ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ได้จากการวิจัยมาประยุกต์ใช้ แบบผสมผสานกับองค์ความรู้ของเกษตรกรในพื้นที่

4. การจำแนกพันธุ์ทุเรียนเมืองนนทบุรี

ดำเนินงานจำแนกพันธุ์ทุเรียนโดยใช้ลักษณะเด่นของทุเรียนในแต่ละพันธุ์เป็นเกณฑ์ และวิเคราะห์ลายพิมพ์ DNA ประกอบการพิจารณา รวมทั้งทำประชาพิจารณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถจำแนกได้ 48 สายพันธุ์ และสรุปรวบรวมเป็นเอกสารให้ผู้สนใจไว้ใช้ประกอบการอ้างอิงในทางวิชาการ และใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์ทุเรียนต่อไป

5. การให้ความรู้แก่ประชาชน

นอกจากดำเนินการในด้านการแจกจ่ายต้นกล้าและการเพาะปลูกแล้ว กรมวิชาการเกษตรยังได้จัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น การอบรมการขยายพันธุ์ทุเรียน การฝึกอบรมเยาวชน การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพ การจัดงานมหกรรมชิมทุเรียนพื้นเมือง เป็นต้น

1.2 การดำเนินการตามภารกิจปกติของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีทั้งภาครัฐในส่วนกลางคือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอ รวมทั้งภาครัฐในส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมและอนุรักษ์พื้นที่ปลูกทุเรียนนนทบุรีเป็นอย่างมาก

ภารกิจที่ภาครัฐได้ดำเนินการดังนี้

1. ออกพบประชาชนตามพื้นที่ เพื่อรับทราบปัญหา ให้การสนับสนุน และให้คำแนะนำในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทุเรียนนนทบุรี ตามหลักวิชาการ
2. แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เมื่อมีการร้องเรียนจากเกษตรกร เช่น ปัญหาน้ำเค็มเข้าสวน เป็นต้น
3. ให้การสนับสนุนในการจัดตั้งและรวมกลุ่มสมาชิกผู้อนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนทบุรี
4. ให้การสนับสนุนในการจัดหาปัจจัยการผลิต เช่น การแจกจ่ายพันธุ์ทุเรียนนนทบุรีให้แก่เกษตรกร
5. ให้การสนับสนุนในการจัดหาตลาด เช่น แคนนำในการจัดงานทุเรียนนนทบุรีเพื่อส่งเสริมเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย

6. มีการจัดอบรม/สัมมนาให้แก่เกษตรกรเป็นครั้งคราวเพื่อเพิ่มพูนความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

2. การดำเนินงานจากภาคประชาชน

ในภาคประชาชน การอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนทบุรี ดำเนินกิจกรรมในลักษณะของการรวมกลุ่ม แบ่งปันข้อมูล แบ่งปันประสบการณ์ แบ่งปันปัจจัยการผลิต และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหา มีการอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนเก่าของนนทบุรีร่วมกับชมรมอนุรักษ์ทุเรียนและภาครัฐในการสนับสนุนส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในด้านต่างๆ เช่น ชมรมอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ ซึ่งมีอยู่ทุกอำเภอของจังหวัดนนทบุรีเป็นเครือข่ายที่มีการติดต่อเชื่อมโยงกันทำกิจกรรมต่างๆ โดยการประสานงานของภาครัฐ ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และศูนย์การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ทุเรียนพื้นบ้านนนทบุรี เป็นต้น โดยเกษตรกรที่เข้ามารวมกลุ่ม ต่างมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนทบุรีให้คงอยู่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีตลอดไป

5.4 วิเคราะห์แนวทางมาตรการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี

เริ่มจากการการศึกษาเรื่องการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม: กรณีศึกษาพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี ในส่วนนี้จะนำเครื่องมือ SWOT มาใช้ในการวิเคราะห์การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งเป็นการพิจารณาทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในการปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 1) จุดแข็ง (Strength) 2) จุดอ่อน (Weakness) 3) โอกาส (Opportunity) และ 4) อุปสรรค (Threat) โดย SWOT เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่ได้รับ ความนิยมและถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงข้อดีและข้อด้อยต่างๆภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผลของการวิเคราะห์จะนำไปใช้ในการเสริมสร้างข้อดีและลดข้อด้อยในเรื่องนั้นๆ กล่าวคือ ข้อดีก็เป็นสิ่งที่จะต้องดำรงไว้ และเสริมสร้างให้ดียิ่งขึ้น ในขณะที่ข้อด้อยจะต้องนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข เพื่อขจัดหรือลดปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ลง เพื่อให้เกิดการคุ้มครองพื้นที่ปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรีอย่างยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ส่วนหนึ่งได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการประชุมกลุ่มย่อย และอีกส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลหตุยภูมิที่เผยแพร่ตามเอกสารและสื่ออื่นๆ และจะได้ใช้การวิเคราะห์ภาพอนาคต (scenario analysis) มาพิจารณาแนวโน้มในอนาคตของการอนุรักษ์พื้นที่การปลูกทุเรียนจังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์ SWOT

จุดแข็ง (Strength)

สำหรับจุดแข็งของการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่ศึกษานี้ เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในการทำการเกษตรที่ส่งผลบวกกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งจุดแข็งจะสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์ในอาชีพการปลูกทุเรียนให้เกิดความยั่งยืนและคงอยู่ต่อไป โดยใน ส่วนนี้จะวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง ดังนี้

1. **คุณภาพสินค้า** เมื่อกล่าวถึงทุเรียนนนทบุรีคงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปถึงความอร่อย และคุณภาพที่ดีเยี่ยมเหนือทุเรียนในท้องตลาดทั่วไป เนื่องจากทุเรียนนนท์มีเนื้อละเอียดนุ่ม รสชาติหอมหวานและมีความหลากหลายสายพันธุ์ให้เลือกรับประทาน ทุเรียนบางสายพันธุ์มีเฉพาะที่นนทบุรีไม่มีในพื้นที่อื่น โดยกล่าวกันว่าดินในแถบนนทบุรี เป็นดินเหนียวที่มีธาตุอาหารของพืชอย่างบริบูรณ์ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากดินในแถบอื่นๆ จึงทำให้ได้ทุเรียนที่รสชาติดีเนื้อละเอียด (<http://www.duriannon.com> สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2559) และแม้กระทั่งในคำขวัญของจังหวัดก็มีคำว่า ทุเรียนนนท์ปรากฏอยู่ด้วย คือ “พระตำหนักสง่างาม ลือนามสวนสมเด็จ เกาะเกร็ดแหล่งดินเผา วัดเก่านามระบือ เลื่องลือทุเรียนนนท์ งามน่ายลศูนย์ราชการ” แสดงให้เห็นว่าทุเรียนนนท์ เป็นจุดเด่นอันหนึ่งของจังหวัดนนทบุรีที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

2. **ภาพพจน์ความน่าเชื่อถือ** ทุเรียนนนท์มีภาพพจน์ที่ดีมากจากคุณภาพสินค้าที่มีมาตรฐานสูง โดยที่ชาวสวนให้ความร่วมมือในการดูแลผลผลิตเป็นอย่างดี เช่น ไม่เก็บผลผลิตอ่อน ลดการใช้สารเคมี รวมทั้งมีการประกันการจำหน่าย หากทุเรียนคุณภาพไม่ดีก็ยินดีคืนเงิน เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคนอกเหนือไปจากคุณภาพผลผลิตที่โดดเด่นอยู่แล้ว หรือกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างตราที่ยึดเหนี่ยวความเป็นทุเรียนนนท์ให้แข็งแกร่งจากการที่แต่ละคนรักษามาตรฐานสินค้าของตน อันเป็นผลดีกับชาวสวนทุเรียนในภาพรวม

3. **ตลาดซื้อ-ขายทุเรียนนนท์** มีลักษณะที่แตกต่างจากตลาดสินค้าเกษตรกรรมประเภทอื่นค่อนข้างมาก ในขณะที่ตลาดสินค้าเกษตรกรรมอื่น ราคาซื้อขายเป็นไปตามกลไกตลาดที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ราคาถูกกำหนดจากพ่อค้ารับซื้อ เกษตรกรไม่มีความเชี่ยวชาญทางการตลาดและรู้จักการทำตลาด (marketing) ค่อนข้างน้อย ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับการตลาดดีพอควร เกษตรกรมีอำนาจในการกำหนดราคาทุเรียนของตนเองเป็นอย่างมาก ในทางเศรษฐศาสตร์คือเป็นผู้กำหนดราคา (price maker) ทำให้โครงสร้างตลาดเป็นลักษณะผู้ขายน้อยราย (oligopoly) เนื่องจากสามารถทำให้ทุเรียนนนท์แตกต่างไปจากทุเรียนจากพื้นที่อื่น (Product Differentiation) การซื้อขายจะเกิดขึ้นเฉพาะใน 2 ลักษณะคือ การขายผ่านสวนทุเรียนโดยตรง โดยราคาขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ซื้อเป็นสำคัญ การซื้อขายอีกลักษณะหนึ่งคือการขายผ่านสวนทุเรียนที่จัดขึ้นในช่วงที่ทุเรียนออก

สู่ตลาด โดยความร่วมมือของหน่วยงานในท้องถิ่นและชมรมทุเรียนภาคประชาชน ทำให้ชาวสวนสามารถขายสินค้าได้ในราคาที่สูง คุ่มค่าได้

4. ภูมิปัญญาการปลูกแบบดั้งเดิม นับเป็นจุดเด่นประการสำคัญของการปลูกทุเรียนในรูปแบบของนนทบุรี ที่มีการถ่ายทอดกันมาของคนรุ่นต่อรุ่น การถ่ายทอดการทำสวนเทคนิคต่างๆ เช่น ทุเรียนเป็นพืชที่ไม่ชอบที่โล่งแจ้ง ดังนั้นในการปลูกจึงควรมีไม้บังร่มให้แก่ทุเรียนบ้างโดยเฉพาะในปีแรกๆ ที่ต้นยังเล็กอยู่และต้องการร่มเงามากเป็นพิเศษ นอกจากนี้เมื่อต้นโตขึ้นก็ต้องมีไม้บังร่มถาวร และชาวสวนนนท์จะมีเทคนิคการปลูกที่แตกต่างจากสวนทุเรียนในภาคอื่นๆ กล่าวคือเป็นการปลูกแบบยกร่อง โดยชาวสวนจะหากิ่งทองหลางมาปลูกสลับระหว่างต้นทุเรียนเสียก่อน เพราะทองหลางนี้ นอกจากจะให้ร่มเงาแล้วยังเป็นประโยชน์แก่ทุเรียนอีกด้วย เพราะใบของทองหลางเมื่อหล่นลงร่องจะทับถมอยู่ใต้น้ำ ในแต่ละปีชาวสวนจะขุดขึ้นมาถมที่โคนต้นทุเรียนซึ่งเป็นพวกอินทรีย์วัตถุที่เป็นประโยชน์ต่อทุเรียนต่อไป โดยไม่ต้องอาศัยปุ๋ยเคมีหรือเรียกว่าเป็นการทำสวนแบบเกษตรอินทรีย์ พอถึงฤดูแล้งน้ำที่ระเหยจากใบทองหลางจะช่วยให้ความชื้นในอากาศมากขึ้นทำให้ทุเรียนไม่ชะงักการเจริญเติบโต การปลูกไม้บังร่มถาวรนี้ในสวนแบบยกร่องนิยมปลูกไปพร้อมกับกล้วย ทำให้มีรายได้จากกล้วยอีกทางหนึ่ง ภูมิปัญญาดังกล่าวทำให้ลดต้นทุนการผลิตจากการใช้วัสดุจากธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว และทำให้ผลผลิตปลอดภัยจากสารเคมีอีกด้วย จึงได้รับความนิยมจากผู้บริโภค

5. การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง ชาวสวนทุเรียนนนท์ส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นนทบุรีมาแต่ดั้งเดิม ตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษสืบทอดกันมาจึงทำให้มีความคุ้นเคยและรู้จักกัน มีการติดต่อพบปะกันเป็นกลุ่มเล็กๆ นอกจากนี้มีการสร้างเครือข่ายโดยการจัดตั้งชมรมทุเรียนนนท์ขึ้น เพื่อเป็นเวทีให้สมาชิกได้มีโอกาสพบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการปลูกและดูแลผลผลิต การแก้ปัญหาและอุปสรรคระหว่างสมาชิก การส่งข่าวสารระหว่างกัน มีการจัดกิจกรรมร่วมกับทางราชการและหน่วยงานภาคเอกชนอื่นๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ในด้านต่างๆเกี่ยวกับทุเรียนให้กับคนรุ่นหลังและผู้ที่สนใจ จึงนับเป็นจุดแข็งที่จะช่วยส่งเสริมให้ทุเรียนนนท์คงอยู่ต่อไป และเป็นที่น่ายินดีที่คนรุ่นใหม่เริ่มให้ความสนใจกับการทำสวนทุเรียนแม้จะยังคงมีจำนวนไม่มากก็ตาม รวมทั้งมีการจัดทำ website ศูนย์การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ทุเรียนพื้นบ้านนนทบุรี (<http://www.duriannon.com>) เพื่อเป็นช่องทางในการให้ความรู้เกี่ยวกับทุเรียนนนทบุรีอีกด้วย

6. การพึ่งพาสินเชื่อต่ำ ชาวสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง จึงมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี ได้รับการถ่ายทอดอาชีพจากบรรพบุรุษและมีที่ดินเป็นของตนเอง ประกอบกับประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีการประกอบอาชีพอื่นหรือมีอาชีพเสริม ทำให้มีรายได้หลายทาง ดังนั้นส่วนใหญ่จึงมิได้พึ่งพาสินเชื่อจากธนาคาร ซึ่งเป็นจุดแข็งเนื่องจากมีสถานะทางการเงินที่เข้มแข็ง และไม่ต้องมีภาระดอกเบี้ยจ่ายทำให้ต้นทุนต่ำลง

จุดอ่อน (Weakness)

แม้ว่าการปลูกทุเรียนนนท์จะมีจุดแข็งหลายประการดังกล่าวข้างต้นที่จะส่งเสริมให้ทุเรียนนนท์คงอยู่กับชาวนนทบุรีต่อไป อย่างไรก็ตามในขณะเดียวกันก็มีจุดอ่อนที่ทำให้มีความเสี่ยงที่บั่นทอนในเรื่องการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในการปลูกทุเรียนของชาวสวนทุเรียนนนท์ ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่จะต้องมีการแก้ไข/ลดจุดอ่อนเหล่านี้ลง จุดอ่อนเหล่านี้ ได้แก่

1. ราคาที่ไม่แน่นอนในอนาคต โดยทั่วไปทุเรียนนนท์จะมีราคาสูงกว่าราคาของทุเรียนที่วางจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไปเป็นอย่างมาก ทำให้ชาวสวนทุเรียนนนท์ขายได้ในราคาที่ดี คຸ້ມคຸ້ມกับต้นทุน แรงกายแรงใจและเวลาที่ลงไป แต่อย่างไรก็ตามหากในอนาคตเมื่อทุเรียนที่ปลูกหลังน้ำท่วมใหญ่ปี พ.ศ. 2554 สามารถให้ผลผลิตได้แล้ว จะทำให้อุปทานของทุเรียนเพิ่มสูงขึ้น หากไม่มีการวางแผนส่งเสริมทุเรียนนนท์เพื่อเพิ่มอุปสงค์ในตลาดเฉพาะ (niche market) แล้ว อาจทำให้ราคาทุเรียนตกต่ำลงจนอาจไม่คุ้มคຸ້ມคຸ້ມกับต้นทุนและค่าเสียโอกาสต่างๆ ของเกษตรกร

2. ข้อเสียเปรียบในการทำตลาด ในการจำหน่ายทุเรียนนนท์นั้นผู้ขายจะสร้างความน่าเชื่อถือในตัวสินค้าคล้ายกับเป็นการประกันการจำหน่าย เนื่องจากเป็นสินค้าเกรดพรีเมียมและจำหน่ายในราคาสูง หากสินค้าไม่ได้มาตรฐานจะยินดีคืนเงิน เช่น กรณีทุเรียนอ่อนรสชาติไม่ดี มีหนอนและแมลง เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการข้างต้นแม้จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือดังกล่าวแล้ว แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นจุดอ่อนที่เปิดโอกาสให้ถูกเอาเปรียบจากการที่ลูกค้านำสินค้ามาขอคืนเงินยกตัวอย่างเช่น การคืนเฉพาะเปลือกทุเรียนที่มีหนอนกัดแต่บริโภคเนื้อไปแล้วและต้องการเงินค่าทุเรียนคืน เป็นต้น

3. ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น การปลูกทุเรียนต้องได้รับการเอาใจใส่สูง จึงจะประสบความสำเร็จ เช่น พื้นดินมีความชุ่มชื้น อุณหภูมิพอเหมาะ ดินมีธาตุอาหารของพืชอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น การเกิดภัยแล้งใน พ.ศ.2557-2558 ทำให้ทุเรียนขาดน้ำและเริ่มตายโดยเฉพาะต้นเล็กที่ยังไม่แข็งแรง ดังนั้นชาวสวนต้องพึ่งพาน้ำประปาที่มีราคาสูงกว่าแหล่งน้ำตามธรรมชาติเพื่อหล่อเลี้ยงต้นทุเรียน จึงทำให้ต้นทุนในการดูแลรักษาสูงขึ้น นอกจากนี้ในฤดูแล้งจะเกิดน้ำเค็มไหลย้อนเข้ามาก็ต้องหันมาใช้น้ำประปาทดแทนเช่นกัน

4. ขาดการสานต่อของคนรุ่นใหม่ ในปัจจุบันเกษตรกรชาวสวนส่วนใหญ่มีอายุมาก ซึ่งเป็นผู้ที่มีใจรักในทุเรียนนนท์จริงๆ เนื่องจากจะต้องดูแลแบบเข้มข้นในเรื่องของการบำรุงรักษาเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การสืบทอดการทำสวนขาดช่วงไป เนื่องจากชาวสวนนนท์ส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างดี สามารถสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี เพราะทุเรียนมีราคาแพงก็ส่งลูกเรียนหนังสือจบการศึกษาในระดับสูง ทำให้คนในรุ่นต่อมาหันไปประกอบอาชีพอื่น เช่น รับราชการ ตำรวจ ทหาร บริษัทเอกชน เป็นต้น ไม่ค่อยให้ความสนใจกับอาชีพทำสวน

เนื่องจากเป็นงานหนักและลำบาก ในขณะที่บางครอบครัวก็ขายที่ดินเพราะมีราคาสูงขึ้นมากและหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน

โอกาส (Opportunity)

สำหรับการวิเคราะห์ในเรื่องของโอกาสและอุปสรรคของการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม เป็นการพิจารณาจากปัจจัยภายนอก หรือสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมของการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี โดยโอกาสเป็นผลด้านบวก ส่วนอุปสรรคเป็นผลด้านลบ สำหรับโอกาสจะเป็นปัจจัยสนับสนุนการคงอยู่ของทุเรียนนนท์ ดังนี้

1. ความต้องการในท้องตลาดสูง ทุเรียนได้ชื่อว่าเป็นราชาแห่งผลไม้ที่มีผู้นิยมบริโภคจำนวนมากเนื่องจากมีรสชาติถูกปากทั้งคนไทยและต่างชาติ เช่น จีน สิงคโปร์ เป็นต้น โดยเฉพาะทุเรียนนนท์เป็นที่ต้องการในท้องตลาดสูงเพราะมีคุณภาพดีแม้ว่าจะราคาสูงก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ก็มีการประกันการจำหน่ายจึงมั่นใจว่าจะได้สินค้าที่มีคุณภาพ ดังนั้นทุเรียนนนท์จึงเป็นสินค้าเกรดพรีเมียมที่แสดงถึงฐานะของผู้บริโภคด้วย นอกจากนี้ยังเป็นสินค้าที่นิยมนำไปเป็นของฝากให้กับญาติพี่น้องและผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ทุเรียนนนท์เป็นที่นิยมในกลุ่มผู้มีรายได้สูง และดารานักแสดงที่ให้ความสนใจค่อนข้างมาก ในบางปีจะมีการจองซื้อล่วงหน้าตั้งแต่ผลยังมีขนาดเล็กเนื่องจากอุปทานมีจำกัดนั่นเอง จึงกล่าวได้ว่าสถานการณ์ในปัจจุบันการทำตลาดของชาวสวนไม่ใช่เรื่องสำคัญเพราะมีความต้องการสูง ดังนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่การเพิ่มปริมาณการผลิตและรักษาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน

เรื่องราคาทุเรียนที่สูงมากขึ้น เป็นไปตามความต้องการที่จะจ่าย (willingness to pay) ของผู้บริโภคจึงมีอุปสรรคของตลาดทุเรียนนนท์ เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีความต้องการสูงมาก มีอุปทานน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการ ไม่มีวางขายในท้องตลาดทั่วไป การจำหน่ายเป็นแบบขายตรงต่อผู้บริโภคที่สั่งซื้อและจองไว้ตั้งแต่ผลทุเรียนยังเติบโตไม่เต็มที่และอีกส่วนหนึ่งก็จะขายในงานที่ทางจังหวัดจัดขึ้นเป็นครั้งคราวในช่วงที่ผลผลิตทุเรียนเติบโตเต็มที่

ในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยรายรับรวม (Total Revenue) กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ กล่าวคือ หากอุปสงค์มีความยืดหยุ่นต่ำ (inelastic) เมื่อขึ้นราคาสินค้ารายรับรวมจะเพิ่มขึ้น อีกทั้งทุเรียนที่มีขายตามท้องตลาด ไม่ว่าจะเป็นทุเรียนจากจังหวัดระยอง ปรานินบุรีและที่อื่นๆ จึงมีใช้สินค้าที่ทดแทนกันได้ (substitute goods) โดยง่ายในสายตาของผู้บริโภค

อย่างไรก็ตามแม้การตลาดทุเรียนในปัจจุบันจะมีลักษณะ เช่นนี้ แต่ในอนาคตหากมีการปลูกทุเรียนหรือมีผลผลิตทุเรียนออกสู่ตลาดมากขึ้น ตลาดขยายตัว ราคาทุเรียนก็มีแนวโน้มจะลดลงได้ อันเป็นไปตามกลไกตลาดทั่วไป

2. ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ ในระยะที่ผ่านมาภาครัฐมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทุเรียนให้คงอยู่กับนนทบุรี ซึ่งเป็นผลดีต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียน ยกตัวอย่างเช่น กรมส่งเสริม

การเกษตร โดยสถาบันวิจัยพืชสวน ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปทุมธานี ได้ร่วมกันดำเนินงานตามโครงการกวีฤกษ์สวนไม้ผล พันธุ์ดีเฉพาะท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาให้กับชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี โดยมีกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การขยายพันธุ์ทุเรียนเมืองนนทบุรี ทั้งนี้ทางศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีได้เก็บรวบรวมพันธุ์ทุเรียนจาก จังหวัดนนทบุรี ทั้งพันธุ์การค้า และพันธุ์โบราณหายากมาปลูกรวบรวมไว้ภายใต้โครงการอนุรักษ์ พันธุ์กรรมพืชสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 ได้เก็บรักษาพันธุ์ทุเรียนกว่า 60 สายพันธุ์ ซึ่งเป็นทุเรียนพันธุ์ดั้งเดิมของจังหวัดนนทบุรีที่มีลักษณะเด่น เช่น พันธุ์กระแสด พันธุ์ย่ามะหวาด พันธุ์จอกลอย พันธุ์เมล็ดในยายปรางค์ ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำต้นพันธุ์กลับคืนสู่จังหวัด นนทบุรีอีกครั้ง ทำให้สามารถอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนพื้นเมืองดั้งเดิมให้คงอยู่

การส่งเสริมจากภาครัฐ หากมีการส่งเสริมอย่างจริงจังรวมทั้งมาตรการที่เป็นรูปธรรม เช่น การให้เงินอุดหนุนการเพาะปลูก การลดหย่อนภาษีต่างๆ การสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพ เพื่อดึงดูด คนรุ่นใหม่เข้ามาในอาชีพมากขึ้น

3. โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ เป็นโครงการที่เทศบาลนครปากเกร็ดและเกษตรกร ชาวสวนนนท์ร่วมกันจัดทำขึ้นใน พ.ศ. 2558 เพื่อสนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้วยทรงห่วงใยว่าทุเรียนนนท์จะสูญหายไปและนับวันจะหาได้ยาก เนื่องจาก ปัญหาน้ำท่วมและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวจังหวัดนนทบุรีที่มีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น และเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับทุเรียนนนท์พันธุ์พื้นเมืองที่หายากและพันธุ์ไม้พื้นเมืองนนท์ นับเป็นโอกาสหรือปัจจัยบวกต่อการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียนให้คงอยู่ ทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ส่วนราชการ และผู้บริโภค เป็นต้น มีการตื่นตัวที่จะหันมาอนุรักษ์และ ขยายพันธุ์ทุเรียนนนท์ให้แพร่หลายอีกครั้ง รวมทั้งการมีศูนย์เรียนรู้จะทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้สู่ คนรุ่นหลังอย่างเป็นรูปธรรม ได้รู้จักพันธุ์ทุเรียนประจำถิ่นของนนท์อย่างแพร่หลาย มีความรู้สึกเป็นส่วนร่วมและเพิ่มจิตสำนึกในการสืบสานทุเรียนนนท์ให้คงอยู่ต่อไป

4. โอกาสอีกประการหนึ่งของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนนท์คือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้วย สภาพพื้นที่ในสวน วิถีชีวิตของชาวสวนยังคงเป็นแบบดั้งเดิมเป็นส่วนใหญ่อยู่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ ซึ่งจะเป็นสิ่งให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

อุปสรรค (Threat)

การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมกรณีสวนทุเรียนนนท์ เผชิญกับภัยคุกคามจากสภาพแวดล้อม ภายนอกหรืออุปสรรคหลายประการ ที่อาจบั่นทอนคุ้มครองพื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี

1. ภัยธรรมชาติ นับเป็นปัจจัยภายนอกที่คุกคามการทำเกษตรกรรมและเกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้ การปลูกทุเรียนก็เช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น จากสถานการณ์น้ำท่วมใหญ่ใน

กรุงเทพมหานครและปริมณฑลปี 2554 นั้น ส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีซึ่งถือเป็นทุเรียนที่มีคุณภาพดีเสียหายไปเกือบทั้งหมด จากพื้นที่ปลูก 3,475 ไร่ เหลือเพียง 43 ไร่ (<http://www.duriannon.com>) เกษตรกรชาวสวนทุเรียนนนท์จึงได้ร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูและปลูกขึ้นใหม่เพื่อทดแทนของเดิม จนกระทั่งในปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้นเป็นกว่า 4,000 ไร่ แต่บางส่วนยังไม่มีผลผลิต จึงกล่าวได้ว่าภัยธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญประหนึ่งส่งผลต่อการคงอยู่และความยั่งยืนของทุเรียนนนท์ ความเสียหายข้างต้นหากไม่มีการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ อาจทำให้ทุเรียนต้องหายไปจากนนทบุรี

2. การดำเนินนโยบายของภาครัฐขาดความต่อเนื่อง จากปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นกับการปลูกทุเรียนนนท์ หากต้องการให้ทุเรียนนนท์ยังคงอยู่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา และในส่วนที่เป็นปัจจัยภายนอกนั้นภาครัฐควรมีบทบาทนำในการลดปัญหาอุปสรรคต่างๆลง เช่น การกำหนดพื้นที่เกษตรกรรม หรือ Zoning การทำการอนุรักษ์สายพันธุ์ รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้สายพันธุ์ใหม่ๆ เป็นต้น จะเห็นว่าในระยะที่ผ่านมาแม้ว่าภาครัฐจะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ แต่ยังคงขาดความต่อเนื่องทำให้ไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร ชาวสวนส่วนใหญ่ต้องแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเอง ทำให้ท้อถอยในการประกอบอาชีพบ้าง

3. สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในช่วงที่ผ่านมา อาจมีสาเหตุมาจากหลายด้านประกอบกัน เช่น ภาวะโลกร้อนที่ทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น สภาพฤดูกาลต่างๆมีความผันผวน เกิดภาวะฝนตกในปริมาณมาก เกิดภาวะแห้งแล้งยาวนาน เป็นต้น ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว โดยจะเห็นว่าในระยะที่ผ่านมาสวนทุเรียนนนท์ต้องเผชิญกับอากาศร้อนทำให้ต้นทุเรียนเติบโตได้ไม่ดี บางสวนต้องหาวิธีให้ความชื้นเพื่อลดอุณหภูมิโดยการปลูกต้นไม้ใหญ่ไว้รอบๆสวน หรืออาจต้องลดน้ำบ่อยขึ้น นอกจากนี้ยังเผชิญกับภัยแล้งและน้ำท่วมบ่อยครั้งกว่าในอดีต ส่งผลกระทบต่อการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีมาก เช่น การเกิดภัยแล้งใน พ.ศ. 2557-2558 การเกิดน้ำท่วมใหญ่ใน พ.ศ. 2554 ดังกล่าว รวมทั้งปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ น้ำเสียจากบ้านเรือนและโรงงานมีมากขึ้น สวนทุเรียนบางแห่งถูกล้อมด้วยโครงการบ้านจัดสรร บ้านเรือนมีน้ำเสียระบายออกอย่างต่อเนื่องและส่งผลกระทบต่อสภาพน้ำในคลองที่ไหลย้อนเข้ามาในแม่น้ำ คูคลองต่างๆมากขึ้น และกินเวลาหลายวัน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการปลูกทุเรียน จนกระทั่งบางรายต้องหันมาใช้น้ำประปาทดแทน แต่ก็ทำให้ต้นทุนสูงขึ้น อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงนี้นับเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการคงอยู่ของทุเรียนนนท์เช่นกัน

4. การขยายตัวของเมือง ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจังหวัดนนทบุรีมีการขยายตัวของสังคมเมืองอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศที่เป็นศูนย์กลางในด้านต่างๆ และเป็นแหล่งการจ้างงานขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ ทำให้มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ส่งผลให้มีความต้องการที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีโครงการบ้านจัดสรร อาคาร

พาณิชย์ และคอนโดมิเนียมเกิดขึ้นมากมายในบริเวณชานเมืองและปริมณฑล ซึ่งก็รวมทั้งจังหวัดนนทบุรีด้วย นอกจากนี้การคมนาคมขนส่งที่สะดวกจากการมีรถไฟฟ้าโครงการใหม่ๆที่กำลังจะก่อสร้างเสร็จในช่วง 5- 10 ปีข้างหน้า ก็เป็นแรงเสริมให้การขยายตัวของเมืองผ่านโครงการก่อสร้างของบริษัทเอกชนเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น การขยายตัวของเมืองดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ด้วยสาเหตุหลายประการ อาทิ ราคาที่ดินปรับตัวสูงขึ้นจากความต้องการที่อยู่อาศัย ทำให้มีชาวสวนทุเรียนจำนวนหนึ่งขายที่ดินและหันไปประกอบอาชีพอื่น นอกจากนี้การที่มีโครงการบ้านจัดสรรเพิ่มขึ้นจำนวนมาก เป็นอุปสรรคกับชาวสวน เพราะการก่อสร้างบางโครงการปิดกั้นทางน้ำเดิมที่นำน้ำเข้าสู่สวนทุเรียน รวมทั้งการตัดต้นไม้เพื่อสร้างบ้านจัดสรรที่เป็นตึก ส่งผลให้ความชื้นในอากาศลดลงและอุณหภูมิสูงขึ้น ไม่เป็นผลดีต่อการเติบโตของต้นทุเรียน สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นภัยคุกคามการคงอยู่ของสวนทุเรียนนนท์ทั้งสิ้น

5. ปัญหาน้ำท่วม ซึ่งเกิดในจังหวัดนนทบุรี เป็นระยะๆ ล่าสุดคือน้ำท่วมใหญ่ในปี 2554 ซึ่งมีผลให้ทุเรียนส่วนใหญ่ต้องตายไปเพราะทุเรียนเป็นพืชที่ไม่สามารถทนน้ำหลังจากน้ำท่วมใหญ่ปี 2554 แล้ว ทำให้เกษตรกรต้องเริ่มเพาะปลูกใหม่ เกษตรกรบางส่วนหมดกำลังใจในการปลูกทุเรียนต่อไป เพราะทุก 4 - 5 ปี จะมีน้ำท่วมเกิดขึ้นเป็นระยะๆ

การวิเคราะห์ภาพอนาคต

สำหรับการวิเคราะห์ภาพในอนาคตหรือแนวโน้มในอนาคตของการอนุรักษ์พื้นที่การปลูกทุเรียนจังหวัดนนทบุรี เมื่อพิจารณาจากจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการอนุรักษ์พื้นที่การปลูกทุเรียนจังหวัดนนทบุรี อาจะวิเคราะห์ภาพในอนาคต (scenario analysis) ออกเป็น 2 ภาพ ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาหรือขอบเขตสถานการณ์

ปัญหาหรือสถานการณ์ในที่นี่คือปัญหาพื้นที่การปลูกสวนทุเรียนนนท์มีแนวโน้มลดลงตามการเปลี่ยนแปลงของการใช้สภาพพื้นที่ที่เป็นเขตเมืองอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร ราคาที่ดินสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจนชาวสวนทุเรียนที่มีอยู่แต่เดิมเห็นว่าจะไม่คุ้มค่าที่จะปลูกทุเรียนต่อไป อีกทั้งสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะน้ำที่จำเป็นต่อการดูแลเพาะปลูกทุเรียนก็ไม่อุดมสมบูรณ์ มีปัญหาน้ำเค็ม น้ำเสียจากหมู่บ้าน ซึ่งมีผลต่อการเพาะปลูกทุเรียนนนท์

2. การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ

จากการทบทวนข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่างๆ และที่สำคัญจากการสอบถามเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ และจากการสนทนากลุ่มย่อย ทั้งผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เกษตรกร เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ พบว่าแม้จะมีอุปสรรคต่อการในพื้นที่ในการปลูกทุเรียนในเรื่องของภัยธรรมชาตินโยบายของรัฐที่ไม่ต่อเนื่อง สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป และการขยายตัวของเมือง รวมทั้งมีจุดอ่อนที่สำคัญคือขาดการสานต่อของคนรุ่นใหม่ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นมากก็ตาม

3. การวิเคราะห์ภาพแนวโน้มในอนาคต จากข้อมูลที่ได้ทั้งหมด คณะวิจัยมองแนวโน้มที่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการคงอยู่และขยายพื้นที่การปลูกทุเรียนในอนาคตอาจมองได้เป็น 2 ภาพ

1. กรณีที่ภาครัฐและภาคประชาชนมีความเข้มแข็งร่วมมือกันอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เป็นจุดอ่อนและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนนทบุรีน่าจะทำให้ยังคงสามารถอนุรักษ์พื้นที่ปลูกทุเรียนนนท์ไว้ได้ในอนาคตแม้ว่าอาจจะยังมองไม่เห็นทิศทางที่จะเพิ่มพื้นที่ปลูกทุเรียนให้ได้มากขึ้นกว่านี้ได้มากนัก ด้วยจุดอ่อน และภัยคุกคามในการปลูกทุเรียนนนท์ ซึ่งมีอยู่ค่อนข้างมาก และจะมากขึ้นในอนาคตเมื่อการพัฒนาโครงข่ายถนนและการใช้รถไฟฟ้าสายสีม่วง (บางซื่อ-บางใหญ่) มีการใช้ได้อย่างเต็มรูปแบบ การแก้ปัญหาโดยภาครัฐเพียงอย่างเดียวหากไม่คำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของชาวสวนย่อมแก้ปัญหาได้ไม่ยั่งยืน การร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชนการเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์การปลูกทุเรียน ซึ่งยังคงมีจุดแข็งและโอกาสอยู่ในหลายด้านดังที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งการร่วมมือกันในทุกภาคส่วนที่จะแก้ไขจุดอ่อนที่จะสามารถแก้ไขได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของต้นทุนการผลิตที่ภาครัฐต้องเข้ามาช่วยเหลือในบางจุด เรื่องข้อเสียเปรียบทางการตลาดจะต้องมีการวางกติกาส่งเสริมขึ้นสำหรับผู้ขายและผู้ซื้อหรือราคาที่ไม่แน่นอนในอนาคต ต้องมีการร่วมมือกันทำตลาด ถึงแม้ว่าราคาทุเรียนนนท์จะสูงกว่าทุเรียนจากพื้นที่อื่นๆ ก็ไม่ถือว่าเป็นคู่แข่งโดยตรงเป็นคนละตลาด เพราะทุเรียนนนท์เป็นตลาดพิเศษเฉพาะ (niche market) เป็นสินค้าประเภทดีพิเศษ (superior of luxury goods) มีอุปสงค์สูงมากแม้ว่าราคาจะสูงก็ตามเรื่องราคาสูงจึงมิใช่ปัญหาของทุเรียนนนท์ สร้างภาพลักษณ์พิเศษให้กับทุเรียนนนท์ซึ่งได้รับเครื่องบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของจังหวัดนนทบุรีอยู่แล้ว

2. กรณีที่ภาครัฐและภาคประชาชนยังไม่มี ความเข้มแข็งเพียงพอในการดูแลปัญหานี้ ภาครัฐมีนโยบายที่ไม่ต่อเนื่องและไม่ตรงจุดตามความต้องการของชาวสวน ในกรณีนี้จะทำให้จุดอ่อนและภัยคุกคามที่กล่าวมาแล้วขยายตัวมากขึ้น พื้นที่การปลูกทุเรียนจะค่อยๆ ลดลง และแนวโน้มที่จะหมดไปในระยะยาว ในกรณีนี้ภาครัฐโดยเฉพาะหน่วยงานในท้องถิ่นต้องเข้ามาช่วยเหลืออย่างจริงจัง มาตรการของรัฐที่จะช่วยแก้ปัญหาที่สำคัญคือการกำหนดพื้นที่ (zoning) ในการปลูกทุเรียน ทั้งนี้ต้องให้เกษตรกรยินยอมพร้อมใจ โดยรัฐจำเป็นต้องให้สิ่งจูงใจต่างๆ ในพื้นที่คุ้มครอง ไม่ว่าจะ เป็นมาตรการด้านภาษี เงินอุดหนุนแก่เกษตรกรที่เพียงพอ การช่วยเหลือด้านต้นทุน ทั้งนี้มาตรการต่างๆ ต้องมีแรงจูงใจแก่เกษตรกรมากพอที่จะทำให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการด้วย

อย่างไรก็ตามคณะวิจัยยังมองแนวโน้มในอนาคตว่าทุเรียนนนท์คงยังไม่หมดไปจากพื้นที่จังหวัดนนทบุรีภายในอนาคตข้างหน้า ด้านความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนที่มีปรากฏมากขึ้น นับตั้งแต่เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้มีพระราชดำริให้ทุเรียนนนท์เป็นหนึ่งในผลไม้อนุรักษ์ ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ